

Jorda Gjerme

4/1

KISGRAFIKA

KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

CSERELISTA TAUSCHLISTE LISTE D'ECHANGE

ARADI János
4029 Debrecen
Csapó u. 98

ARATÓ Antal
5101 Jászberény
Dózsa u. 12

BALATONI MŰZEUM
8360 Keszthely
Lenin liget 5

BALDAVÁRY László
2700 Cegléd
V. Sas u. 7

BALI Ferenc
2700 Cegléd
Cifrakert

Dr. BARABÁS Dénesné
Miercurea Ciuc
Str. Patinoár Bl. B. 12 Ap 15
ROMÁNIA

BÁRDI Ilona
7623 Pécs
Petőfi u. 48/1

BELDER, de J.
2500 - Lier
Ogezlaan 21
BELGIUM

BEZZEGH Ernő
2700 Cegléd
I. József A. u. 9

BODNÁR Sándor
3980 Sátoraljaújhely
Balassa B. u. 25

Dr. BOLOGA Emil
Brasov
Str. Castelului 92
ROMÁNIA

Börge Elvi CARLSON
Helsingborg
Pes Eskils gata 32
SVÉDORSZÁG

CSÁK Józsefné
3300 Eger
Mekchey u. 11/a

Dr. CSÁNYI István
6087 Dunavecse
Lenin ut 4

CSIBY Mihály
1165 Budapest
Szabadság u. 92

DÁNIEL Viktor
1124 Budapest
Kiss János altb. u. 55

Dr. DEMETER Jenő
Baraolt
Str. Kossuth 105
ROMÁNIA

DOROGI Márton
4150 Püspökladány
Árpád u. 15

EBERGÉNYI Tibor
3300 Eger
Szovjet hadsereg ut 22

FÁBIÁN Tivadar
3390 Füzesabony
Baross u. 8

FODORNÉ MAGYAR
Mária
6725 Szeged
Petőfi sugárut 55/61 A

FARKAS József
1053 Budapest
Károlyi M. 17

FÉRY Antal
1117 Budapest
Fehérvári ut 7

GÁBOR Dénes
Cluj
Str. Plopiror Nr. 12
S II. ap. 11
ROMÁNIA

GALAMBOS Ferenc
1075 Budapest
Wesselényi u. 30

Dr. GOMBOS László
5000 Szolnok
Mátyás király u. 9.

GUBISI Tibor
6000 Kecskemét
Móricz Zs. u. 5

GULICSKA Lőrinc
2700 Cegléd
Rákóczi u. 56 A

Dr. GULYÁS Mihály
8800 Nagykanizsa
Pf. 47

GYIMESI Alajos
3300 Eger Pf. 30

GYÓNI Gyula
3300 Eger
Lenin u. 142 A-III

HALMAI Béláné
3300 Eger
Bartakovics u. 26

HAJDUSZOBOSZLÓI II-
ÁLTALÁNOS ISKOLA
IRODALMI SZAKKÖRE
4200 Hajduszoboszló
Kálvin tér 8.

HAMZA Elemér
3300 Eger
Alkotmány u. 9

15 ÉVES A K.B.K.

Kisgrafika Barátok Köre ebben az évben Unnepli fennállásának tizenöt éves jubileumát. Tizenöt év egy egyesület életében nem túlságosan nagy idő, de ha arra gondolunk, hogy az előtte működött magyar ex libris egyesületek (Szent György Céh, Magyar Exlibrisgyűjtők és Kisgrafikabarátok Egyesülete, Ajtósi-Dürer Céh) egyike sem élt meg ennyi időt, elégedetten nézhetünk erre a jubileumra. És a K.B.K. ma is él! A történelmi hűség kedvéért le kell szövegeznünk azt is, hogy ebbe a történelem is belejátszott. Míg a Szent György Céh működésének az első világháború, a MEGE és az Ajtósi-Dürer Céh működésének a második világháború vetett véget, addig a Kisgrafika Barátok Köre békés időkben alakult, működött és működik, az ország egyre javuló gazdasági és kulturális körülményei között, olyan környezetben, ahol a műveltség nem csak kevesek kiváltsága, hanem egy egész nép ügye.

Dicsékvés nélkül állíthatjuk, hogy a Kisgrafika Barátok Köre sokat tett a magyar ex libris élet és azon túl a képzőművészeti izlésnevelés érdekében. Előadásaink, kiállításaink, kiadványaink, folyóiratunk nemcsak itthon, de külföldön is elismerést váltottak ki. Ezek részletes felsorolására nem kívánunk kitérni, hiszen részben "A Kisgrafika Barátok Köre jubileumi évkönyv"-ben (Bp. 1969), részben a Kisgrafika évfolyamaiban részletesen megtalálhatók. Eddigi működésünkre az 1970-ben Budapesten megrendezett XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus tette fel a koronát, amelyet mindmáig a legsikerültebb nemzetközi ex libris kongresszusként tartanak számon. Nem kis eredmény ez, különösen, ha arra gondolunk, hogy a megelőző kongresszusok részének gazdag nyugati világváros adott otthont. Vidéki csoportjaink

megalakításával (Pécs, Cegléd, Eger, Szeged, Debrecen) arra törekedünk, hogy az egyesület működésének pozitív hatásai az egész országban érvényesüljenek.

Egyesületünk léte azonban az egyesületen kívül is hozott gyümölcsös eredményeket. Az Iparművészeti Múzeum ismét intenzív gyűjtésbe kezd (amelyhez nagyban hozzájárult egyesületünk volt elnökének, Prof. Soó Rezsőnek fejedelmi ajándéka is); ugyanakkor a keszthelyi Balatoni Múzeum ex libris gyűjteményének kiépítésével, a keszthelyi Balatoni Kisgrafikai Biennálé megszervezésével az ex libris hazai muzeumi központjává igyekszik kinőni. A K.B.K. tevékenysége nyomán a könyvtárak érdeklődése is egyre jobban ex libris felé fordult, amely mint nyomtatvány ugyancsak a könyvtárak körébe tartozik ugyan, de erről csak kevés könyvtár vett tudomást. Jelenleg jainkban a szegedi Somogyi Könyvtár, a jászberényi Városi-Járásai Könyvtár, az egeri és szolnoki Megyei Könyvtárak nagy iramban építik ki ex libris gyűjteményeiket, sőt kiállításainkkal és kiadványainkkal (Eger, Jászberény) a könyvtárak országos funkcióján túl a magyar ex libris életnek is hasznos szerepet tesznek.

Eredményeinkre büszkék lehetünk, ez azonban nem lehet elégedettség. A fejlődés érdekében munkánk további javítására és bővítésére van szükség, amely nemcsak a hazai fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen, de a magyar ex libris külföldi presztizsének fenntartása és növelése érdekében is.

Első teendőként az egyesület tagságának növelése és megfiatalítása jelentkezik. A jelenlegi gyűjtőtábor lassanként kiöregedik és így a fiatalok szervezése és nevelése létkérdés. Nem elégséges a munkásság felé kifejtett propagandatevékenységünk sem; a korai kezdeményezések (üzemi kiállítások stb.) sajnálatosan abbamaradtak. Megreformálásra szorul a budapesti klubélet is, amely a hajdani nevelő-szervező összejövetelei helyett - ahol a magas színvonalu előadások, bemutatók nagy vonzódóerőt gyakoroltak - baráti összejövetelekké szürkültek. Az évenként minimálisan 5-6 előadás visszaállítására elengedhetetlen követelmény. Ugyancsak elengedhetetlen az átgondolt, színvonalas éves tervek elkészítése (és betartása) is, amelyek kiküszöbölik a véletlen, ad hoc létrejött összejövetelek unalmát. A klubnapok lennének hivatva a tagok közötti csere rendszeres, költségmentes lebonyolítására is ez sem rendszeresített. Átgondoltabb kiadási tervünkben minden évben legalább egy kiadvány megjelentetésére sort kellene keríteniünk, ugyanakkor 1970 óta mindössze a helsingőri mappa (1972) látott csak napvilágot. Mint kulturális és erkölcsi testületnek művészeti vonalon a dilettantizmus kiküszöbölése, gyűjtő vonalon pedig az ügyeskedők illegális kereskedelmi tevékenysége minden eszközzel való megakadályozása elsőrendű feladatunk; nemcsak azok ellen a dilettánsok ellen kell felvenni a harcot, akik az ex librisen keresztül igyekeznek feljutni a Parnasszusra, ugyanakkor - főleg külföldön - a magyar ex libris művészet jó hírét rontják, de az ex librisrel kapcsolatos handlérozás ellen is, amelyre a tagság sokszor csak fedőszervül szolgál. Az egyesület anyagi erejéhez képest nem nélkülözheti a pályázatok kitűzését, amelyek nemcsak arra lennének hivatottak, hogy a jelentős, de ex librisrel nem

Emléklap a KBK
alapításának 15. évfordulója
alkalmából
1959-1974

STETTNER BÉLA eredeti linómetszete X3/2

glalkozó grafikusainkat megnyerjék az ügynek, hanem arra is, hogy előse-
sék a fiatal, friss tehetségek érvényesülését. A nemzetközi kongresszusok-
l kapcsolatos kiállítások mellett nem hanyagolható el a hazai kiállítások
ye sem; a keszthelyi Balatoni Kisgrafikai Biennálék és a vidéki ex libris
állítások mellett mégis csak a KBK budapesti központjának lenne a felada-
az, hogy időnként kiállítás formájában beszámoljon a magyar ex libris mű-
szet mindenkori állásáról.

Fennállásunk jubileumáról szóló beszámolóink nem lenne teljes, ha nem
lékeznénk meg arról a nagy anyagi és erkölcsi segítségről, amelyet alaku-
unktól kezdve mindmáig a Képzőművészek Szakszervezetétől kaptunk. Az
yesület fennállásában ez legalább olyan sullyal esett a latba, mint az egye-
let tagságának lelkesedése és művészetszeretete. Ugy érezzük, hogy mun-
nkkkal megérdemeltük ezt a támogatást és hisszük, hogy a jövőben is mélt-
ak leszünk rá.

Tizenöt év sok munkája és nem lebecsülendő eredményei feljogosíta-
k bennünket arra, hogy higgyünk a fentebb felsorolt tervek és követelmé-
ek megvalósításában. És ha ez létrejön, a Kisgrafika Barátok köre az ed-
ginél is jobban meg fogja valósítani azt a célt, amelyet megalakulásakor
ga elé tűzött és nyugodtan nézhet a következő jubileum elé. —lamb—

MALBORK 73-VI. NEMZETKÖZI EXLIBRIS BIENNÁLÉ

Az 1973. évi csehszlovákiai egészségügyi zárlat három, magyar vonatkozásában jelentős lengyelországi ex-libris-kiállítás látogatását akadályozta meg. Az év első hónapjaiban Varsóban, majd Tarnówban mutatták be a Magyar Mezőgazdasági Múzeum immár világhírűvé vált Lippóczy-féle szőlősboros kisgrafikagyűjteményét, majd júniusban került sor a hatodik malborki biennáléra, magyar kiállítókkal, de magyar látogatók nélkül. 1973 őszi egyéni személyes kiállítása után alkalmam volt Wojciech JAKUBOWSKI-val, a malborki biennálé szervezőjével erről a témáról beszélgetni. Említettem neki, hogy nehéz egy kiállításról vizuális élmények nélkül, csupán a katalógus alapján beszámolni. Ő javasolta, hogy a katalógus bevezetésének fordításával ismertessük a kiállítást s egyben a bevezetés írójának, a lengyel ex libris-irodalom ismert művelőjének, Andrzej RYSZKIEWICZ-nek nevében hozzájárulását adta a közléshez. Így ennek a bevezetésnek némileg rövidített szövegét adva próbálom a magyar kisgrafikabarátok és gyűjtők tájékoztatását.

A Malborkban tíz év óta megrendezett biennálék mind állandóságuk, mind jelentőségük szempontjából méltóak a figyelemre. Befolyásuk, melyek azokban az országokban gyakorolnak, ahol él a grafikai tradíció és a könyvek szeretete, tagadhatatlan. Tekintélyük olyannyira megnövekedett a művészek és gyűjtők körében, hogy időpontjukat mindnyájan figyelembe veszik és a grafikák megjelenése ehhez igazodik. A nemzetközi modern ex libris biennálé karakterisztikus vonásai miatt egyedülálló a maga nemében. Nemzetközi kiállítás, mely számos országban kelt viszhangot s melyet egy kis vidéki városban rendeznek meg, amely fenséges gótikus váráról nevezetes, de sohasem volt művészi kultúra középpontja, inkább történelmének keserű és véres lapjai következtében vált ismertté. A régi Marienburg név gyászos asszociációkat ébresztett, szemben azzal, amit 1963 óta Malbork neve a grafikusok, könyvbarátok és gyűjtők körében kelt. Hívójel, mely áttör a határokon, és a szépség és a kultúra területén nemes versenyre hívja a legjobbakat. Malbork lenyűgöző vára megnyitja termeit, hogy befogadja a kisgrafika remekeit, melyek arra hivatottak, hogy könyvek díszei legyenek.

Lehetetlen erre a jellegzetességre nem utalni. Tudni kell még, hogy a Biennálét egy művész, Wojciech JAKUBOWSKI hozta életre, akit szoros kapcsolatok fűznek Malborkhoz, és aki lelke és mozgatója volt mindannak, ami ma ismét kiállításnak, melyek eddig megrendezésre kerültek. Kétségkívül a múzeum és sok más személy is támogatást nyújtott ehhez a munkához, mely nélkül a Biennálé nem valósulhatott volna meg, de Jakubowski személye fémjelzi a kiállítások létét és jellegét.

Ex libris Gulyás Mihály

KAY Lenke
eti fametszete X1/2

A Biennálé nemes vetélkedés azok között a művészek között, akik
on résztvesznek anélkül, hogy országokat képviselnének. Sohasem hívtak
eg művész-csoportokat, mindig közvetlenül a művészekhez intézték a meg-
vást és csupán műveik értékét vették tekintetbe. Ez a választás szubjektív-
k és részrehajlónak tünne, ha nem vezetné azt az ex-libris művészet jelen-
lásának ismerete, valamint azon művésznevek ismerete, kik ma az ex libris
ánt érdeklődnek, és munkásságukkal bizonyosságot tettek színvonalukról, fi-
velemreméltó kvalitásukról és ujszerű, független eszméikről. A végső dön-
st egy zsűri végzi, javarészből grafikusok, akik sohasem ugyanazok. Sie-
nk megjegyezni, hogy az utolsó zsűri egy tagja sem vett részt az első bi-
nnálé bírálatában, a rendező és a muzeumigazgató kivételével, akik hiva-
lból működnek közre. Akik eziránt a grafikai terület iránt érdeklődnek és
lkotásait gyűjtik, a malborki kiállításokban a világ exlibriseinek legjelen-
sebb seregszemléjét látják. Egy részvételre szóló meghívás a megkülönböz-
tés jele, melyre sokan sóvárognak. A művészeket sarkallja a meghívás el-
verése utáni vágy, igyekeznek színvonalukat emelni, jelentős és eredeti mű-
ket létrehozni, amelyek új kifejezési formákat létrehozva méltókká válnak
Biennálékon történő bemutatásra. Ezt az ex libris területén észrevehető

lelkesedést megfigyelve, sokszor egész művész-körökben észelve, mint például Litvániában, levonhatjuk azt a következtetést, hogy ennek az érdeme a malborki kiállításoké, hasonlóan a vízbe dobott kő mind szélesebb hullámveréséhez. El kell ezen gondolkozni, hogy megértsük, miért emelkedett a malborki biennálék jelentősége oly nagyra. Sokan a nemzetközi ex libris folyóiratok hasábjain szemére vetették a Biennálénak, hogy a nyugateurópai és európankivüli művészek rovására előnyben részesítik Keleteurópa művészeit. Ha ez arra utalna, hogy a Biennálé vezetőségét politikai szempontok vezetik, nagyon távol állna a valóságtól. Az egyetlen, ami dönt a választásnál, az esztétikai szempont.

Mindazonáltal megfontolásra méltó jelenség, hogy azok a grafikusművészek, akik képességüket és alkotó szellemüket az ex libris nemes művészetének szentelik, számosabban vannak a Szovjetunió balti köztársaságaiban, Lengyelországban, Csehszlovákiában vagy Magyarországon, mint bizonyos nyugati országokban. Valóban, a nagyméretű grafikák művelői: hollandok (Wim Zwiens), franciák, spanyolok, elfordultak az ex libristől. Lehet séges, hogy a kis méretek és az alkalmazhatóság megkötöttségei miatt korlátozva érezhették magukat? Vagy a megrendelők nehezen teljesíthető kívánalásai váltották ki ezt a hatást? Vagy anyagi szempontok játszottak közre? Bármilyen legyen is az ok, sok nyugati művész bucsut mondott az ex librisnek vagy pedig kevesebb gondot fordítva a formakeresésre, visszatérnek a heraldika merev hagyományaihoz, vagy az idejétmúlt művészi megnyilvánulásokhoz. Amilyen mértékben nő az amatőrök és ex libris mesteremberek termelése, annál banálisabb a grafikák formája és csökken az általános színvonal. Sokban különbözik ettől a közép- és keleteurópai grafikusok helyzete. Az ex libris, mely megtartja bensőséges, úgy mondhatnánk személyes karakterét, függetlenné teszi őket, és szabadjára engedi kísérletező hajlandóságukat. Lehetővé teszi számukra, hogy felkeltsék a nyugati gyűjtők és műkritikusok érdeklődését és sokkal könnyebben, mint más művészeti ágak esetében. Anyagi szempontok nem játszanak náluk szerepet, mint ahogy munkáik javarészét baráti körük számára ajánlották.

Nem vagyok biztos abban, hogy helyes az általam adott kép, mint ahogy azt csupán a malborki biennálékon szerzett tapasztalatokra alapoztam. Minthogy azonban ezek mindazon művek seregszemléi, melyek az ex libris világban leginkább kitűnnek, nemcsak esztétikai élményekkel szolgálnak, hanem általános következtetések levonását is lehetővé teszik.

A bevezetés elgondolkoztató soraihoz egy rövid statisztikát csatolok. A VI. Nemzetközi modern ex-libris Biennálén kiállított 79 művész 15 országból. Legszámosabban természetesen a lengyelek voltak (29), utánuk következtek Szovjet-Litvánia művészei (15), Belgiumot 6, Csehszlovákiát 5 művész képviselte. A magyar művészek közül Diskay Lenke és Kőhegyi Gyula Romániából Feszt László és Deák Ferenc nyert meghívást. Szereplésük művészeti pályafutásuk újabb értékes állomása. A gazdagon illusztrált kiállítási katalógus terjedelemben meghaladja a korábbiakat s elhangzott az a tréfás megjegyzés, hogy a következőt talán két kötetben lesznek kénytelenek megjelentetni.

Semsey Ando

H Gusztáv
nyomata P1

A CEGLÉDI KISGRAFIKAI KIÁLLÍTÁS

Az 1973-as év két jelentős kisgrafikai kiállítást hozott. Amíg a szathelyi Második Kisgrafikai Biennálé ma már szervesen illeszkedik bele a közismert biennáléink egyre szaporodó sorozatába, addig a "Ceglédi '73" keretében megrendezett Országos Kisgrafikai kiállítás új kezdeményezés, amely akkor is komoly figyelmet érdemel, ha nem lesz folytatása. A szervezők mindkét rendezvényt pályázattal kötötték egybe, amely nemcsak fontos toborzó-erőnek bizonyult, de az anyagi ösztönzésen keresztül mindkét kiállítás sulyát, jelentőségét is megnövelte. Erről tanuskodik a két kiállítás anyaga éppen úgy, mint az a közönség- és sajtóvisszhang, amely mindkét kiállítást kísérte.

PAPP György
linómetszete

A kiállítás rendezői közül kétség kívül a ceglédiek voltak a nehezebb helyzetben. Bizonyítaniok kellett – és a bizonyítás sikerült. Maga az a tény, hogy Cegléd, ahol valaha semmiféle képzőművészeti kiállítás sikeres megrendezése nem volt elképzelhető, a grafika legintimebb műfajának országos fórumot tudott biztosítani, nemcsak a város kulturális arculatának a megváltozását jelzi, de azt az eredményes utat is, amelyet kulturpolitikánk az elmúlt három évtized alatt megtett.

Egy kiállítás rangját, művészi értékét sosem a kiállított műtárgyak mennyisége, hanem minősége határozza meg. Ha ebből a szempontból nézzük a ceglédi kiállítást, nem lehet okunk panaszra. A zsűri a beküldött anyagból 37 művész 165 kisgrafikáját és 7 szabad grafikáját tartotta érdemesnek arra, hogy a közönség elé kerüljenek, pedig magasra állították a mércét. Ezek a számok csattanós választ adnak azoknak a vészmadaraknak is, akik a műfaj közeli elhalását emlegetik. A kiállítás összkepe több, mint megnyugtató. Legnagyobb grafikusaink érdeklődését ez a kiállítás sem tudta ugyan a műfaj iránt felkeltetni és nem egy, a kisgrafika ismert és szorgalmas

V. Zoltán
tszete XI

vésze is távol maradt (Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Menyhárt József, Ottner Béla stb.), Andruskó Károly, Deák Ferenc, Fery Antal, Józsa János, Kékesi László, Perei Zoltán, Papp György, Tavaszí Noémi, Troján Ágoston József, Várkonyi Károly biztosították a folyamatosságot; a műfaj új felvilágosító s a tehetséges fiatalok pedig (Cseh Gusztáv, Kovács Gyula, Meskó-Kovács házaspár, Nagy László, Prohászka Antal, Sólyom Sándor) utkereséseikkel, a műfajnak hol a forma, hol a tartalom felől megközelített megújítási kísérleteikkel arról győzték meg bennünket, hogy az új törekvések friss szerepe egyre jobban számúzi a magyar kisgrafikából uniformizálódást éppen úgy, mint a konzervativizmus visszahúzó tendenciáit. Tévedés ne essék: A ceglédi kiállítás nemcsak remekművek voltak láthatók (ugyan melyik kiállítás díjazható csak remekművekkel?), de a kiállított lapok mindegyike, beleértve Farkas József, Fábíán Tibor, Gulicska Lőrinc, Kalmár György, Király László, Miklosovits László, Mogyorósi József, Pápai Éva, Proksza László, Szunyogh András, Váczy J. Tamás, Vecserka Zsolt, Vén Zoltán, Zellmann Antal és Zsitva Tibor munkáit is, művészi alázatról, nemes törekvésekről, megismerkedő, vagy máris beérett tehetségekről tanuskodnak.

JÓZSA János rézkarc C3

A kitűzött díjakon Deák Ferenc (I. díj), Perei Zoltán (II. díj) és Papp György (III. díj) osztoszkodnak. Deák Ferencben egy, a műfajban később kiteljesedett alkotót köszönhetünk, akiben a jó ex libris művész minden adottsága fellelhető; egyéni képszerűségével, technikai bravurjaival, szimbolikájának filozófikus mélységével joggal magasodik a többi alkotó fölé; biztosak vagyunk benne, hogy nem kis szerepe lesz a magyar ex libris művészet megújításában. Perei Zoltán tehetségéről eddig kevesen vettek tudomást, a megismerés magányába zárva alkotta egyéni metszőtechnikával kivitelezett, egyszerűségükben is erőteljes, duzzadó, konvenciómentes lapjait; reméljük, hogy a ceglédi díj nyomán a művészek után a gyűjtőknek is ráirányul a figyelmük és lapjai ott lesznek minden ex libris gyűjteményben. Papp György harmadik díja arra figyelmeztet, hogy Szeged értékes kisgrafikai hagyományai ma is élnek és számíthatunk rájuk.

A ceglédi Országos Kisgrafikai Kiállítás jól összeválogatott anyagával, szép katalógusával, megérdemelt sikerével jelentős eseménye az 1973-as év ex libris életének. És nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy a vele kapcsolatos munkák zöme egy ember: Nagy László, a K.B.K. ceglédi titkárának a vállán nyugodott. Feladatát kifogástalanul oldotta meg és ezzel joggal kiérdemelte mindnyájunk háláját és köszönetét. Munkája példamutató volt: Erdemes lenne másutt és másoknak is követnie!

Spectator

NERONE SANTAGIULIANA EMLEKEZETE 1901-1973

Nerone Santagiuliana halála súlyos vesztesége az olasz ex libris életnek, amelynek Dott. Ing. Gianni Mantero mellett egyik vezetőegyházisa volt. Halála azonban Olaszországon kívül világszerte mély részvétet váltott az exlibris művészek és gyűjtők körében, hiszen nemzetközileg ismerték; halála vesztesége a magyar ex libris életnek is, mert szoros kapcsolat fűzte a magyar ex libris művészekhez és gyűjtőinkhez és őszinte szívvvel szerette hazánkat.

1901. december 30-án született Vicenzában. Középiskoláinak elvégzése után a modenai egyetemen szerzett 1927-ben orvosi diplomát. Felkészültségére jellemző, hogy az elérhető 110 pontból 98-at kapott. 1930. október 2-án nősült, feleségül vette Lucia Calvit, aki nemcsak megértő társ volt, de betegségében fáradhatatlan ápolója is. 1932-ben született meg kisfia, aki felesége halála után gondját viselte.

Orvosi pályát a vicenzai Ospedale Civile kórházban kezdte. Gyógyító munkája mellett kutató munkát is végzett és számos orvosi tanulmányt publikált, amelyekkel szakmai körökben komoly sikereket aratott. Több intézmény bizalmi orvosa lett és a város jótékonyági intézményeiben ingyen kezelte a betegeket. E tevékenységét a kormány az Olasz Korona Lovagja címmel jutalmazta. 1933-ban a betegek javára kifejtett munkásságáért meg-

PAPP György
linómetszete

A kiállítás rendezői közül kétség kívül a ceglédiek voltak a nehezebb helyzetben. Bizonyítaniok kellett – és a bizonyítás sikerült. Maga az a tény, hogy Cegléd, ahol valaha semmiféle képzőművészeti kiállítás sikeres megrendezése nem volt elképzelhető, a grafika legintimebb műfajának országos fórumot tudott biztosítani, nemcsak a város kulturális arculatának a megváltozását jelzi, de azt az eredményes utat is, amelyet kulturpolitikánk az elmúlt három évtized alatt megtett.

Egy kiállítás rangját, művészi értékét sosem a kiállított műtárgyak mennyisége, hanem minősége határozza meg. Ha ebből a szempontból nézzük a ceglédi kiállítást, nem lehet okunk panaszra. A zsűri a beküldött anyagból 37 művész 165 kisgrafikáját és 7 szabad grafikáját tartotta érdemesnek arra, hogy a közönség elé kerüljenek, pedig magasra állították a mércét. Ezek a számok csattanós választ adnak azoknak a vészmadaraknak is, akik a műfaj közeli elhalását emlegetik. A kiállítás összképe több, mint megnyugtató. Legnagyobb grafikusaink érdeklődését ez a kiállítás sem tudta ugyan a műfaj iránt felkelteni és nem egy, a kisgrafika ismert és szorgalmas

Y Zoltán
tszete XI

vésze is távol maradt (Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Menyhárt József, Ettner Béla stb.), Andruskó Károly, Deák Ferenc, Fery Antal, Józsa János, Kékesi László, Perei Zoltán, Papp György, Tavasz Noémi, Troján Árpád, Várkonyi Károly biztosították a folyamatosságot; a műfaj új vezetői és a tehetséges fiatalok pedig (Cseh Gusztáv, Kovács Gyula, Meskóka házaspár, Nagy László, Prohászka Antal, Sólyom Sándor) utkereséseikkel, a műfajnak hol a forma, hol a tartalom felől megközelített megújítási kísérleteikkel arról győzték meg bennünket, hogy az új törekvések friss szerepre jobban számíthatnak a magyar kisgrafikából uniformizálódást éppen úgy, mint a konzervativizmus visszahúzó tendenciáit. Tévedés ne essék: A ceglédi kiállítás nemcsak remekművek voltak láthatók (ugyan melyik kiállítás díszeskedhet csak remekművekkel?), de a kiállított lapok mindegyike, beleértve Farkas József, Fábrián Tibor, Gulicska Lőrinc, Kalmár György, Király László, Miklosovits László, Mogyorósi József, Pápai Éva, Proksza László, Szunyogh András, Váczy J. Tamás, Vecserka Zsolt, Vén Zoltán, Zellmann Antal és Zsitva Tibor munkáit is, művészi alázatról, nemes törekvésekről, tanakodó, vagy máris beérett tehetségekről tanuskodnak.

JÓZSA János rézkarca C3

A kitűzött díjakon Deák Ferenc (I. díj), Perei Zoltán (II. díj) és Papp György (III. díj) osztozkodnak. Deák Ferencben egy, a műfajban később kiteljesedett alkotót köszönhetünk, akiben a jó ex libris művész minden adottsága fellelhető; egyéni képszerűségével, technikai bravurjaival, szimbolikájának filozófikus mélységével joggal magasodik a többi alkotó fölé; biztosak vagyunk benne, hogy nem kis szerepe lesz a magyar ex libris művészet megújításában. Perei Zoltán tehetségéről eddig kevesen vettek tudomást, a megismerés magányába zárva alkotta egyéni metszőtechnikával kivitelezett, egyszerűségükben is erőteljes, duzzadó, konvenciómentes lapjait; reméljük, hogy a ceglédi díj nyomán a művészek után a gyűjtőknek is ráirányul a figyelmük és lapjai ott lesznek minden ex libris gyűjteményben. Papp György harmadik díja arra figyelmeztet, hogy Szeged értékes kisgrafikai hagyományai ma is élnek és számíthatunk rájuk.

A ceglédi Országos Kisgrafikai Kiállítás jól összeválogatott anyagával, szép katalógusával, megérdemelt sikerével jelentős eseménye az 1973-as év ex libris életének. És nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy a vele kapcsolatos munkák zöme egy ember: Nagy László, a K.B.K. ceglédi titkárának a vállán nyugodott. Feladatát kifogástalanul oldotta meg és ezzel joggal kiérdemelte mindnyájunk hálóját és köszönetét. Munkája példamutató volt; Érdemes lenne másutt és másoknak is követnie!

Spectator

NERONE SANTAGIULIANA EMLEKEZETE 1901-1973

Nerone Santagiuliana halála súlyos vesztesége az olasz ex libris életnek, amelynek Dott. Ing. Gianni Mantero mellett egyik vezetőegyénisége volt. Halála azonban Olaszországon kívül világszerte mély részvétet váltott az exlibris művészek és gyűjtők körében, hiszen nemzetközileg ismerték; a vesztesége a magyar ex libris életnek is, mert szoros kapcsolat fűzte a magyar ex libris művészekhez és gyűjtőinkhez és őszinte szívvel szerette hazánkat.

1901. december 30-án született Vicenzában. Középiskoláinak elvégzése után a modenai egyetemen szerzett 1927-ben orvosi diplomát. Felkészültségére jellemző, hogy az elérhető 110 pontból 98-at kapott. 1930. október 2-án nősült, feleségül vette Lucia Calvit, aki nemcsak megértő társ volt, de betegségében fáradhatatlan ápolója is. 1932-ben született meg kisfia, aki felesége halála után gondját viselte.

Orvosi pályát a vicenzai Ospedale Civile kórházban kezdte. Gyógyító munkája mellett kutató munkát is végzett és számos orvosi tanulmányt publikált, amelyekkel szakmai körökben komoly sikereket aratott. Több intézmény bizalmi orvosa lett és a város jótékonyági intézményeiben ingyen kezelte a betegeket. E tevékenységét a kormány az Olasz Korona Lovagja címmel jutalmazta. 1933-ban a betegek javára kifejtett munkásságáért meg-

kapta a Sordina díjat. Orvosi szakképzettségét elsősorban hivatásnak tekintette és sem a hivatalos elismeréssel, sem a könnyű kereseti lehetőségekkel nem törődött, ennek köszönhető, hogy megbetegedése után szerény nyugdíjából kellett megélnie.

Sokoldalú tevékenysége a technika terére is kiterjedt. Nemcsak kitűnő autós volt, de 1933-ban megszerezte a polgári pilótaképesítést is, amelyhez 1934-ben a katonai pilóta-képesítés járult. Az 1940-1945-ös háborúban mint az olasz repülő haderő orvoskapitánya vett részt; először Polóban, majd Szardinia szigetén teljesített szolgálatot. 1943. végén Bariba ment, és itt dolgozott, elszakítva a családjától, a második világháború végéig.

Nerone Santagiuliana humanista volt, kiváló művészi ízléssel és kiemelkedő intellektuális adottságokkal megáldott ember. Minden szép dolgot kedvelt és szenvedélyesen kutatta az elmúlt idők és kultúrák eltűnt nyomait. Gondosan katalogizált anyagot hagyott hátra, amely szűkebb környezetének szokásaira, ízlésére történelmi forrásmunkaként ajánlkozik. Ez az anyag a jövőben a kutatóknak nemcsak érdekes olvasmánya, de értékes információk forrása is lehet.

Az ex libris gyűjtésével 1921-től foglalkozott és fáradhatatlanul csinálta egészen haláláig. Közel 150 saját cserelappal rendelkezett, amelyeket Olaszország és Európa legjobb kisgrafikus művészei készítettek (köztük nem egy magyar művész, pl. Bordás Ferenc, Fery Antal, Drahos István, Diskay Lenke stb.) és így nem csodálható, hogy hatalmas gyűjteményt sikerült kiépítenie, amelyet mintaszerűen rendezett.

Nerone Santagiuliana levelezésben és cseréviszonyban állt minden jelentősebb magyar ex libris gyűjtővel és művésszel. Hazánkat első ízben 1964-ben látogatta meg, az 1970-ben Budapesten megrendezett kongresszuson azonban betegsége miatt már nem vehetett részt, amelyet annál is inkább sajnált, mert megelőzőleg majdnem minden európai ex libris kongresszuson szerepelt. Tevékenyen vett részt úgy az olasz ex libris egyesület (B.E.N.E.L.) működésében, mint az 1968-ban Comoban megrendezett kongresszus előkészítésében és mint az olasz ex libris egyesület vezetőségi tagja, baráti körét állandóan szélesítette. Hazánkban jártakor több művész és gyűjtő személyes vendége volt és a jókedélyű, csipkelődő humoru, olasz világfi kellően méltányolta úgy a magyaros vendégszeretetet, mint a jó magyar konyhát és borokat.

Betegsége évekkel ezelőtt kezdődött és mint orvos jól tudta, hogy állapota menthetetlen és majdnem teljes pontossággal megjósolta halála dátumát. Súlyos megpróbáltatásai közepette a kedvenc ex libriseivel való foglalkozás és gyűjteményének rendezése nyújtott részére némi vigaszt.

Legkedvesebb barátja, Gianni Mantero a kiváló gyűjtő emlékére grafikai mappát kíván kiadni, hogy emléke örök időkre fennmaradjon. Nem kis büszkeségünkre szolgál - ez a magyarsághoz fűződő barátságát is jelképezi -, hogy e mappában magyar művészek (Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal) lapjai is ott lesznek a nagy olasz és külföldi grafikusok alkotásai között. E főhajtáson túl Nerone Santagiuliana egyénisége és tevékenysége megérdemli, hogy a magyar ex libris élet mindig a legjobb külföldi barátai között őrizze meg az emlékét.

B. Fery Verő

In memoriam
Dott. Nerone Santagiuliana

DR. VERESS-ENDRE-KÖNYVE

BARTA ERNŐ 1878 - 1956

A századforduló a nyugati országokhoz hasonlóan nálunk is meghozta az ex libris újjászületését és a képzőművészeti életbe való tervszerű beleépülését. Ha végignézzük a magyar ex libris művészek század eleji névsorát nemcsak a felsorolás gazdagsága lep meg bennünket, de az is, hogy az amatőrök mellett egész sereg jónevű képzőművésszel, festővel és grafikussal is találkozhatunk és ez a tény nemcsak az ex libris műfajának felnőtté válását, de művészeink sokoldalúságát is tanúsítja. Az ex librisrel nemcsak alkalmasszerűen foglalkozó tehetséges művészek között ott találjuk a korszak megbecsült festő- és grafikusművészt, Barta Ernőt is. Emlékének ébresztése nemcsak adósságot kíván törleszteni, de egy olyan művészre is rá akarja irányítani a gyűjtők figyelmét, akiről ma már kevesen és keveset tudnak, pedig megérdemli az utókornek kijáró elismerést és megbecsülést.

Barta Ernő Székesfehérvárott született 1878. február 14-én. Művészeti tanulmányait az Iparművészeti iskolában végezte 1894 és 1899 között, majd a kor nagy művészeti centrumában, Münchenben képezte magát tovább, ahol Anton Azbe és Hugo Wolf tanítványa volt. Mint festő és grafikus megtanult minden megtanulhatót, a grafika azonban közelebb állt hozzá, mint a festészet. Itthon a Képzőművészeti Társulat 1899-1900. évi téli kiállításán debütált három pasztelljével, de szerepelt Münchenben is a Szecesszió 1901 és 1902 évi kiállításain.

Hazatérése után 1903 és 1907 között Budapesten élt és dolgozott, főleg pedig a Szolnoki Művésztelepen is tevékenykedett, ahol különösen Fényes Adolf volt rá nagy hatással. A Képzőművészeti Társulat majdnem minden kiállításán szerepelt egészen a huszas évek végéig, kiállított művei között azonban sokkal több volt az egyedi (rajz, szénrajz, pasztell, akvarell, guache), és a sokszorosított grafika (rézkarc, litográfia stb.) mint a műve. A Szépművészeti Múzeum rendszeresen vásárolt tőle s ezek a grafikák ma a Magyar Nemzeti Galéria grafikai gyűjteményében találhatóak. 1907 és 1912 között Münchenben és Drezdában dolgozott, de alkotásait továbbra is budapesti kiállításokon szerepeltette. A Képzőművészeti Társulat hagyományos téli és tavaszi tárlatai mellett rendszeresen kiállított a Nemzeti Szalonban is (1903 : I. grafikai kiállítás, mezzotintok, 1904 : II. grafikai kiállítás, rézkarcok, és litográfiák, 1905 : III. grafikai kiállítás, szénrajzok, 1906 : IV. grafikai kiállítás, 1908 : V. grafikai kiállítás, rézkarcok, litográfiák stb.)

Első gyűjteményes kiállítását a Könyves Kálmán Szalon rendezte meg (rajzok, pasztellek, vízfestmények, temperák, guachok, rézkarcok, litográfiák, könyvillusztrációk, olajfestmények). Amint a csatolt bibliográfiából kiderül, kiállításának igen nagy visszhangja volt. Újabb egyéni kiállítására már csak 1948-ban került sor a Szalmássy Galériában; 1949-ben a Fészek Klub, 1955-ben pedig a Fényes Adolf terme adott otthont gyűjteményes kiállításának.

Mint festő, naturalista modorban festett, a részletek aprólékos megfigyelésével. Mint grafikus azonban elkerülte a szecesszió tulzadásait és ennek köszönhető, hogy grafikai műve is színvonalas alkotások. A könyvdiszítási munkái (plakátok, iniciálék), a könyvillusztrációk (Kleisthez stb.), a merkantil grafika (a Hamburg–America Linie részére) és a plakát egyaránt foglalkoztatta; a Tanácsköztársaság alatt készített "Dolgozzatok, mert fogy a kenyér" c. plakátja (192 x 196 cm) a kor gazdag és magas színvonalu plakátterméséből kiemelkedik.

Barta Ernő hosszú művészpályája alatt nem egy jelentős hazai és külföldi díjat kapott. A Nemzeti Szalon 1904. évi grafikai kiállításán egyik díjazottjával a vallás- és közoktatásügyi miniszter díját nyerte el, egy milánói kiállításán pedig oklevéllel tüntették ki (1905). Sikereit fémjelzi az is, hogy nem egy sokszorosított grafikáját a műkereskedelem hozta forgalomba. A Könyves Kálmán Műkereskedelmi Rt. adta ki Arany János arcképét, a kutyával és a Mandolinózó nő c. litográfiáit; a Paraszt c. kőrajzát ugyanez a műintézet korlátozott példányszámban, darabonként 40.- koronáért hozta forgalomba. A Szent György Céh Vizhordó c. színes litográfiáját olcvan számozott példányban bocsájtotta a műpártolók rendelkezésére.

Sokat tett a magyar képzőművészet külföldi népszerűsítése érdekében. Elsősorban grafikánk külföldi megismertetését tekintette feladatának. Nehezebb feladat volt az 1929 évi oslói és stockholmi magyar grafikai kiállítás megrendezése, amely nagy sikert aratott.

Az ex libris Barta Ernő Münchenben ismerkedett meg, ahol sok jó művészt és német grafikus foglalkozott vele. Ekkor készítette első könyvjegyeit, amelyek közül azonban a legtöbb csak terv maradt, sokszorosításra nem ke-

rült és vagy elkallódott, vagy magángyűjteményekben lapulnak. A Szent György Céh 1913 évi kiállításán nem szerepelt ugyan, de neve ekkor már olyan sullyal esett latba a magyar ex libris művészetben, hogy A Gyűjtő ex libris különszáma három könyvjegyének reprodukcióját közölte. Dr. Veress Endre (1868–1953) történész részére készített lapján közvetlen jelképekkel dolgozik. Egy könyvön kard fekszik, a könyvből lombos fa nő ki, jelezvén a folyton terebélyesedő, növekvő tudományt. A könyvből kilógó könyvjelző "Historia" feliratot visel. Az "Ex libris Folly Hugó" fáklyával rohanó férfi-alakot ábrázol. A kompozícióban elsősorban a lendületes mozgás ragad meg és csak másodsorban a közismert eszmei tartalom. A Bródy Sándor (1863–1924) részére készített könyvjegye is egyszerű képi elemeket ad: Könyv, belőle kinövő lombos fa; a könyv mellett tintatartó ludtollakkal. Ex librisei tulnyomórészt litográfiák. Nevéhez fűződik a Szépművészeti Múzeum első ex librisének megalkotása is. Érdeme az ex libris terén alkotói tevékenysége mellett elsősorban abban rejlik, hogy a nagy, országos jellegű kiállításokon az ex librist ő tette szalonképessé s ezzel hozzászoktatta a tárlatlátogató közönséget ahhoz, hogy az ex librist a többi grafikai műfajjal egyenrangú alkotásnak tekintse. Első ízben a Képzőművészeti Társulat 1905–1906 évi téli tárlatán állított ki ex libriseket. A Nemzeti Szalon 1905 évi III. grafikai kiállításán pedig egy rajz (Virágszál) és egy szénrajz (Olasz gyermek) mellett csak ex libriseket szerepeltetett. A Könyves Kálmán Szalonban 1912-ben megrendezett első önálló tárlatán ugyancsak kiállította ex libriseit is; a Szépművészeti Múzeum részére készített könyvjegyét itt láthatta először a nagyközönség. Ex libriseivel a Művészet (Sc.: Magyar exlibrisek) már 1903-ban foglalkozott.

Barta Ernő 1956. október 6-án hunyt el Budapesten. Festészete felett ma már eljárt az idő, grafikai azonban, beleértve ex libriseit is, ma is megállják a helyüket. Az ex libris terén kifejtett alkotói és népszerűsítő tevékenysége miatt mindig az utókoroknak kijáró elismeréssel kell emlékeznünk rá.

Galambos F.

Irodalom: Sc.: Magyar exlibrisek, Művészet 1903. 140. l. - Barta Ernő. Magyar Iparművészet 1904. 223. l. - Gerő Ödön: A szolnoki telep. Művészet 1904. 223. l. - Barta Ernő. Ország-Világ 1907. 234. l. - Barta Ernő. Magyar Iparművészet 1907. 49. l. - Löwy Salmón: Látogatás Barta Ernő festőművész grafikai műtermében. Magyar Nyomdászat 1907. 2.sz. - Barta Ernő kiállítása a Könyves Kálmán szalonban. Katalógus. (Bp. 1912.) - Beődi Balogh Gábor: Barta Ernő kiállítása a Könyves Kálmán Szalonban. Kultura 3. 1912. 3. - Farkas Zoltán: Barta Ernő kiállítása. Vasárnapi Ujság 1912. 70. l. illusztrációkkal. - Iván Ede: Dolgozó kolóniák. Pesti Napló 1912. jul. 7. sz. - T.Gy.: Barta Ernő képei. Magyar Hirlap 1912. jan. 14.sz. - Barta Ernő. Nemzeti Szalon Almanachja 1912. 127., 150. l. - Kádas József: Barta Ernő. A Gyűjtő 1913. 42-43. l. - Vértés József-Juhász Viktor: Magyar városok monográfiái V. Fejérvármegye. 1937. 288. l. - Barta Ernő. Szabad Művészet 3. 1949. 415-416. l.

GYÜJTŐK FÓRUMA

P. UPITIS fametszete X2

VALLOMÁS AZ EX LIBRIS GYÜJTÉSÉRŐL

Aki nem szereti és élvezi a szépet, az szegény ember marad akkor is, krózsusi vagyon áll a háta mögött. Aki pedig nem gyűjt valami, kulturális szempontból értékes holmit, az a "homo ludens" legszimpatikusabb vonásáról rendelkezik. A gyűjtés a legtöbb embert már gyermekkorában hatalmába keríti és legtöbbjük felnőtt korában ki is nővi ezt a - tévesen - gyermekbetegségnevezett foglalatzkodást, az, aki később is kitart mellette, nemcsak izgatott szellemi élvezetekben részesül, de idővel olyan gyűjteményt mondhat magáénak, amely nemcsak saját maga, de a közösség szempontjából is figyelemre méltó.

Fentiek indítottak engem is arra, hogy gyűjtő legyek. Az ex librist csak azért választottam, mert anyagi lehetőségeim csak erre adtak lehetőséget (az ex libris gyűjtés a kispénzű emberek műpártolása), hanem azért is, mert a kisemberek lakásviszonyai nem teszik lehetővé a nagyobb tárgyak gyűjtését akkor sem, ha anyagilag meg is volna rá a fedezet.

Az ex libris gyűjtésre 1937-ben Sárdy Endre és Dr. Pokorny Ferenc hívtak fel a figyelmemet, akik akkor már nemcsak szép gyűjteménnyel rendelkeztek, amely igen megnyerte a tetszésemet, de tagjai voltak a gyűjtőket akkor szervező Magyar Exlibrisgyűjtők és Kisgrafikabarátok Egyesületének is.

A két kiváló gyűjtő által felkeltett kedvet csakhamar tett követte és én is az ex libris gyűjtők táborába léptem. A kezdeti lendületnek a második világháború, majd az utána fellépő érdektelenség miatt csak a Kisgrafikabarátok Köre megalakulása után folytattam, amelynek igen korán tagja let-

tem (tagsági könyvem száma 8.) és hosszas előkészület után sikerült létrehoznom a KBK. pécsi csoportját is, amelynek megalakulása óta egyfolytában vezetője vagyok. Rendszeres klubérettel, előadásokkal, kiállításokkal Pécsen is igyekeztünk és igyekszünk az ex librisnek minél több barátot szerezni.

Részemre az ex libris gyűjtés nemcsak pihenés, felüdülés, de az esztétikai öröm kifogyhatatlan forrása is. A képzőművészethez már kora gyermekkorom óta vonzódtam és különösen a grafika érdekelt, hiszen fiatalabb koromban magam is sokat rajzoltam - főleg tájképeket - de igen vonzott a diszit rajz is.

Minden tárgy és technikájú ex librist gyűjtök. A tematikus gyűjtés bár a teljességre való törekvésnek a legjobb módja, idegen tőlem, mert mindenféle téma érdekelt; elsősorban a művészi megfogalmazás, a kiváló technikai felkészültség és a modern megfogalmazás az, ami részemre az ex librist értékké teszi.

Annak ellenére, hogy minden szép ex librist szívesen helyezek a gyűjteményembe, természetesen nekem is megvannak a kedvenc művészeim. A magyarok közül Buday György, Bordás Ferenc, Dániel Viktor, Diskay Lenke, Fery Antal, Gál Ferenc, Haranghy Jenő, Horváth Endre, Kaveczky Zoltán, Kékesi László, Havas László, Menyhárt József, Nagy Árpád Dániel, Nagy Zoltán, Patay Mihály, Sterbenz Károly, Tempinszky István, Vadász Endre, Varga Nándor Lajos, Várkonyi Károly és Vertel József alkotásait szeretem leginkább, míg a külföldiek közül a szovjet Goljakovszkij és Kalasnyikov, az olasz Italo Zetti és Tranquillo Marangoni, a belga Desiré Acket és Nelly Demougouy, valamint Gerard Gaudaen, a német Eugen Schmidt, Adolf Kunst, Otto Hans Beier, Hermann Huffert, a dán J. Britze, a francia Valentin Le Campion, a holland Jaap Kuijper, Rozendaal, Pam G. Rueter és a lengyel Wojciech Jakubowski ex librisei állnak legközelebb hozzám.

Az anyagot országok szerint, ezen belül pedig a művészek betűrendjében rendezem. Az alkalmi grafikák nem elkülönítve, hanem az ex librisek között foglalnak helyet.

Kisgrafikai gyűjteményem mintegy kilenczer darabot foglal magában, rendezését mintegy száz darab ex libris mappa és szakkönyv teszi könnyebbé.

A gyűjteményem gazdagítására szükséges cseréhez 56 darab, saját nevetemre készített ex librisrel és kisgrafikával rendelkezem. A következő művésztől vannak lapjaim: Andruskó Károly (9 db), Drahos István (1 db), Fery Antal (2 db), Havas László (2 db), Hoós Elvira (1 db), Anatolij Kalasnyikov (1 db), Kertes-Kollmann Jenő (27 db), Kékesi László (1 db), Korda Béla (1 db), Menyhárt József (1 db), Patay Mihály (2 db), Takács Dezső (1 db), Peteris Upitis (1 db), Ipse (3 db).

Szentesi Flórián

EX LIBRISEK AZ 500 ÉVES MAGYAR KÖNYVNYOMTATÁS
EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁN

is András magyar krónikája, az első Magyarországon nyomtatott könyv megjelenésének ötszázadik évfordulóján az Országos Széchényi Könyvtár a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében impozáns kiállítás keretében jelenít meg könyvnyomtatásunk fél évezredét. A figyelmes látogatók a régi nyomvűvészet remekei mellett számos ex librissel is találkozhattak, amelyek alkalommal is tanuskodhattak arról, hogy az ex libris-történet mindig szoros kapcsolatban volt a könyvnyomtatással. A könyvbe ragasztott lapok közül csak azokat sorolom fel, amelyek a kiállításon is láthatók voltak, vagyis rajz a címlapra, vagy a vele szemben levő oldalra lettek ragasztva. Záróben közlöm az ex librissel megjelölt könyv adatait. A felsorolt 15 lap közhírtet önállóan mutattak be.

"Egykoru ex librisek tanusitják, hogy a XVI. század elején a polgárok között is terjed a könyvgyűjtés: (A kiállított lapok felirata)

Hans Teilnkes von Presburg (Reprodukcióját 1. a Régi magyar exlibrisek kiállítási katalógusának címlapján, Budapest, 1970.)

IOANNES DERNSCHWAM DE HRADICZIN. (Valószínűleg osztrák vagy cseh tulajdonosé, reprodukálva: a lipcsei Boerner-aukció 1910. évi katalógusában, 59. szám alatt. Itteni szerepeltetését nem látom indokolt-nak)

"A bártfai városi könyvtár 1596-ban készült ex librise: Reprodukálva: Régi m.exl. 1970. évi kiáll. kat. 6. oldalán.

Hadik András tábornok ex librise, repr. Régi m.exl.kat. 27.o.

(Molnár János: A régi jeles épületekről...

Nagyszombat,

Kovachich Márton György történetíró exlibrise,repr. 1. O.Sz.K. Ex libris kiállításának (Budapest 1964) katalógusában, 41. old.

(Corpus Juris Hungarici... Tyrnaviae, MDCCCLI)

Cseréy Lőrinc ex librise, repr. 1. Régi m.exl. 1970.kat. 23. old.

(Pettő Gergely: Magyar Krónika... Kassa, 1738)

Teleki Sámuel erdélyi kancellár, a Teleki-könyvtár alapítója.

(Grófi címer, a Szt.István-rend láncával körítve, felette szalagon.

"Ex bibliotheca SAM.S.R.I.Com.TELEKI de SZÉK" jelezve: Nagy s. (igy!) (Pataky Dénes: A m.rézmetszés története, Bp. 1951. szerint: Nagy Sámuel kolozsvári rajztanár és rézmetsző, 1783-1854. Ez az ex libris az adatsorban 17. sorsz. alatt szerepel. L.még: Régi m.exl. 1970, katalógus 30.old.)

(Matthias Bel: Adparatus ad historiam Hungariae...Pozonii, MDCCXXXV)

F.D. monogrammos ex libris (Darvas Ferenc politikus, 1740-1810): Címer: pajzsban követ tartó daru, csőrében patkóval. A rézmetszet jelzése: A.Meyer sc. Budaë. (Pataky D. i.m.: Meyer Ágoston rézmetsző Pesten

1784–1820 között. Ex libriseket is metszett, ez a műve az adatsorban 9. sorsz. alatt szerepel.)

(Egy falusi nótáriusnak budai utazása. Pozsony és Komárom, 1790.)

9. Seth János komáromi orvos ex librise, repr.: Siklóssy: Ex libris, Budapest 1913. 23. old.

(Pézteli József: Hasznos mulattató mesék, Győr 1788)

10. Skublics Imre ex librise. Kisfaludy Sándor, ifjúkori barátja őhöz intézte 1792-ben ezeket a sorokat Erdélyből: "Eltökéllettem magamban, hogy én, szegény nemes magyar ifju... veszni indult magyar nemzetiségünket magyar nyelv, érzés, és írás által, ha csak kevés idővel is tovább életben tartsam. Magyarul fogok írni és csak a szívekhez szólani." A rézmetszetű ex libris a 73-as sorszámot viseli. (E sorok írójának birtokában van ugyanennek az ex librisnek az 1048-as sorszámot viselő példánya, mely dokumentálja azt a kultúrtörténeti jelentőségű ténytet, hogy egy XIX. század elejei dunántúli kisnemesnek ezret meghaladó kőtetből álló könyvtára volt!)

(Dissertatio politici publica de regiae potestatis in Hungariae limitibus, é.n.)

11. Bobics János Ugyvéd ex librise: nyomdai cífrából szedett keretben szöveg: "E Collectione Libraria Nob. Joann. Bapt. Bobics Causarum advocati MDCCC"

(Ludas Matyi.... Nagyvárad, é.n.)

12. Gróf Széchenyi Ferenc, a M. Nemzeti Múzeum alapítójának ex librise, reprodukálva: Siklóssy i.m. 23. oldalon.

(Urania. Első esztendő III. kötet. 1794)

13. Debreceni ref. kollégium ex librise, repr.: Magyar Exlibris, Debrecen, 1.évf. 1.szám.

(Cs. Vitéz Mihály: Dorottya... Nagyvárad és Vác, 1804)

14. A budai egyetem ex librise, Binder J. Fülöp budai rézmetsző (+ 1811) munkája, reprodukcióját l. Siklóssy i.m. 20. oldalon.

(Petru Maior: Istoria, Buda 1812. Román nyelvű, cirill betűkkel nyomtatva.)

15. Ex libris Dr. Schönherr Gyula. (1864–1908. történetiró) Az exlibris raszteres klisé (autotipia) Balczér György rajza után. (A régi m.exl. 1970. évi kiállítási katalógusában leírva a 42. oldalon).

Mindezek az ex librisek sokszorosító eljárással készültek. Láthattunk még a bemutatott könyvkötéseken számos superexlibrist: címereset és szövegeset (Apaffy fejedelem), aranynyomást és bórdomborításosot festéssel (II., Rákóczi Ferenc fejedelem), fémapplikációsat stb. A legtöbb könyvben a tulajdonos megjelölése bélyegzővel vagy kézírással történt, különös érdekesség Joakim Vujics szerb írónak kis cédulára írt és egy Budán 1809-ben megjelent műve címlapjára ragasztott kézírásos könyvjegye.

*Andreas Comes Hadik, M. Crucis
 ordo. Mil: Theros. Eques. S.C.R. & A.M.
 Consil: Status A.I. Generalis Equita,
 tis, Unius I. Leg: Equ: Hung. Tribunes,
 per I. Transilvanic Mag: Princip: Supr:
 Aracorum Praefatus Consiliaris Reg: Principit:
 Excol: Reg: Gubernij Praeses, et in Hung,
 Gubernator Budensis.*

A kiállítás megtekintése minden könyvbarát számára nagy élményt je-
 tett. Akiket pedig érdekelt a magyar ex libris multja, arról is vázlatos
 képeket kaphattak, ami annyival is figyelemreméltóbb, mert az ex librisek
 cíójuknak megfelelően nyertek bemutatást. A kiállítás értékes darabjai
 a visszatértek a magyar és külföldi könyvtárak polcaira. Ez a pár sor
 mentáltni szeretné az ex librises vonatkozásokat.

Semsey Andor

Az ÁKV. hetedik könyvaukciójának (1973. november 17-18) katalógusa magyar könyvnyomtatás 500 éves évfordulójának tiszteletére igen gazdag anyaggal, sok illusztrációval, 315 lap terjedelemben látott napvilágot és bár rota-eljárással készült, tartalmilag és szakszerű összeállítása révén méltó a legnagyobb nyugati antikvár cégek katalógusaihoz is. Érdekessége részünkre elsősorban abban rejlik, hogy első ízben tartalmaz ex libris mappákat és könyveket, ami nemcsak arra mutat, hogy az érdeklődés ezek iránt is egyre élénkebb, hanem arra is, hogy a magyar antikváriátus is felfedezte az ex librisben rejlő kultúrtörténeti (és anyagi) lehetőségeket. Az egyes tételek mellett feltüntetett árak természetesen csak kikiáltási árak. Hogy a valóságban mennyiért keltek, vagy kelnek el, az csak később fog kiderülni. Az az érzésünk, hogy mindegyik kiadvány a kikiáltási áron felül talál majd gazdára.

A régebbi kiadványok közül az első magyar ex libris kiállítás katalógus (Czakó Elemér: Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeum ex libris kiállításának katalógusa. Bp. 1903.) meglepő olcsó áron: 30.- forintért szerepel. Aki ismeri ezt a szép, illusztrált katalógust, az ekkora aláértékeléssel nem érthet egyet! Siklóssy László könyvének közép-kiadása (Az ex-libris Magyarországon és külföldön. Bp. 1913. 149-306 l., XXVI+4 t.) 240.- forintért keresi új gazdáját. Vajjon mit érhet akkor a mindössze 150 példányban megjelent, 100 eredeti mellékletet tartalmazó, antilop-kötésű luxus-példány, amelynek jó része már a megjelenés után külföldre került? Értékének megfelelően (100.- Ft.) találhatjuk meg viszont Szigethy István: Ex libris. Rajzos könyv c. kiadványát (Kolozsvár, 1916.), ami ma már meglehetősen ritka.

A MEGE kiadványai közül több kerül kalapács alá. Áruk - mivel egyik sem jelent meg 200 példányon felül - kielégítő. Legolcsóbban, darabonként 80.- forintért Román Károly Könyvjegyeit (MEGE kiadványai I.), Gáborjáni Szabó Kálmán Könyvjegyeit (MEGE kiadványai II.) és Koppány György: Fa- és linometszetei Vörösmarty "Csongor és Tünde" regényes színjátékához c. kiadványát (MEGE kiadványai XIV.) kínálják. A "Békés újévet" c. alkalmi grafikákat tartalmazó mappa (MEGE kiadványai XIII.) 120.- forinttal, a "Bort, buzát, békességet" c., ugyancsak alkalmi grafikákat tartalmazó összeállítás (MEGE kiadványai VII.) 160.- forinttal, a "Családi Ünnepek a grafika nyelvén" (MEGE kiadványai X.) ugyancsak 160.- forinttal indul. A MEGE kiadványai közül a legtöbbet a "Révész Kornél könyvjegyei" c. mappájáért kérnek; ennek indulási ára 280.- forint.

Komoly árakkal szerepel két debreceni kiadvány is. Menyhárt József: Fametszeti könyvjegyei (Debrecen 1937.) 180.- Ft., Menyhárt József: Fametszeti könyvjegyei és alkalmi grafikái (Debrecen, 1941) ugyancsak 180.- Ft. értékkel jelzettek.

A KBK-nak a katalógusban szereplő pár kiadványa igen alacsony áron indul. Ennek okát elsősorban gyenge nyomdai kiállításának köszönhetjük! A lipcsei kongresszusra készült "10 metszet" c. mappánkat (1961) 10.- forintért, a párizsi kongresszusra kiadott "12 metszet" c. albumunkat ugyancsak 30.- forintért kínálja a katalógus. A "Magyar kisgrafika 1966" c. mappánk szerényebb kiadása (4 lev., 10 t.), amely a hazai tagságnak készült, méretesebb és 50.- forint értékűnek találtatott. Fery Antal: 40 fametszete könyve ugyancsak az eredeti áron: 40.- forintért kínálja magát. Drahos János alkotásainak anyagiakban is kifejezésre jutó egyre nagyobb megbecsülését mutatja, hogy "Gyógyászati érzéstelenítés az őskorban, az ókorban, a középkorban és a jövőben" c., mindössze 50 példányban megjelent munkájának 47. példányát (Szentés 1948., 4 t.) 240.- forintba jelzi a katalógus. Vallom, hogy bár a grafikákat ismertem, külön mappaként való kiadásáról sem tudtam s így kis Drahos-monográfiám bibliográfiájában sem szerepelt. Pótlását előjegyzésbe vettük!

A külföldi ex libris kiadványokat - érhetetlenül és érdemtelenül többértékelik a hasonló hazai kiadványoknál. Igaz, az aukciókon külföldiek is vesznek s a magyar forintban megállapított árak részükre, ismervén a külföldi árakat, még így is csak filléreket jelentenek. Az még csak hagyján, hogy "10 latviesu gramatizmes" (1963) 40.- forint, Braungart: Moderne deutsche Ex libris című, igen nagy példányszámban megjelent munkája 60.- forint, de Fritz von Gruenewald: Ex libris c. mappáját (12 sztl. lev., 12 t., melyből 8 rézkarc, 4 pedig linometszet) 360.- forintba, Hubert Wilm Ex libris monographie IV. Band-ját (4 rézkarc és 3 litográfia) 180.- forintba értékelte egy kicsit túlzás. Ennek ellenére biztosan vevőre fognak találni.

Tul az ex libris mappákon és könyveken a katalógus egyéb grafikai munkáiban is gazdag. Kozma Lajos: Találkozás Hamupipókéval c. 30 táblát tartalmazó könyve, amely 1550 példányban jelent meg, 320.- forinttal indul. Igen jó árai vannak Buday György grafikai könyveinek is. A Szegedi Kalendárium négy évfolyamáért pl. 240.- forintot, a Book of Ballads-ért 100.- forintot, a Boldogasszony bucsuja c. kis mappájáért (15 t.) 60.- forintot kérnek. Elfogadhatók az árai a Buday György által illusztrált Ortutay-é volklorköteteknek is.

A katalógusban nem egy olyan magyar vonatkozású grafikai munka is szerepel, amelyek nemzetközileg is ismertek és keresettek. Ez megmutatkozik kiállításai áraikban is. Alt Rudolf: Buda-Pest c., 32 kinyomatot tartalmazó albumját (Pest 1845, Hartleben) 3200.- forintért, Hunfalvy János-Rohbock Lajos: Magyarország és Erdély eredeti képekben c. munkáját (csak a II. kötet!) 1000.- forintért kínálják. Mindkettő többet ér, és többért is fog elkelni.

— bos —

Ismételten kérjük művésztagjainkat, hogy Bled-i exlibriskongresszus alkalmából meghirdetett nemzetközi kiállítások beadási határidejét - 1974 július 1. - betartani sziveskedjenek. Cím: DRUSTVO EXLIBRIS SLOVENIAE - 100 LJUBLJANA, Trubarjeva 14 - JUGOSLAVIA. A kiállítások és a pályázat feltételeit '73/3. számunkban közöltük.

A SZÁZESTENDŐS IMPRESSZIONIZMUSRA EMLÉKEZÜNK
(Lázár Sándor rajzsorozata az impresszionista festőkről)

1974-ben Unnepeljük az impresszionizmus megszületésének, az impresszionista festők Párizsban rendezett első, közös kiállításának százéves évfordulóját. A jubileumról világszerte kiállítások megrendezésével, méltató tanulmányok kiadásával emlékeznek meg. Kétségtelen, hogy az impresszionizmus a festészet történetének legderűsebb, optimizmust sugárzó periódusa volt, melynek hatása évtizedek múlva is szinte minden európai ország festészetében érvényesült. Ez az évforduló a grafika Ünnepe is, hiszen e korszak oldott festőisége, sugárzó színvilága a grafika formanyelvét is gazdagabbá tette.

Az impresszionizmusról való megemlékezésnek egy sajátosan grafikai lehetőséget választottunk, amikor elsőként közöljük Lázár Sándor festőművész 1967-ben készült, eddig még nem publikált, 13 x 9,5 cm méretű tusrajzait, az impresszionista festők arcképsorozatát, e sorok írójának kisgrafikai gyűjteményéből. (A 8 lapból - helyszűke miatt - 4 rajz reprodukcióját közöljük.)

Az itt közölt portrék sorában izes jellemzését látjuk az öregkorenak, aki haláláig – végül már a kezéhez kötött ecsettel – hirdette a szépség dicséretét. Az azték szoborszerű Pissarro, az elegáns világfi ley arcképe meggyőző erejével és jóértelmű hitelességével tűnik ki. Manet Monet frissen felvázolt, megkapó portréja az önarcképek és a festő-korszak által festett, ma már világszerte ismert képmások szellemére utal. Meszi alkotás a Lautrec-arckép is: a gombakalapos, szakállas festő néhány nyed vonással felvázolt portréjában a századvég egy jellegzetes figurája életre. Ebbe a sorozatba tartozik a Van Gogh-arckép is, melynek reprodukcióját néhány éve közölte a Művészet, c. folyóirat.^x

A sorozat alkotója, Lázár Sándor, 1916-ban született Budapesten. ivészeti tanulmányait Párizsban, Nagybányán és Szolnokon végezte. Önalkiállításai voltak 1938-ban Párizsban, 1942-ben Győrött és 1972-ben Budapesten. A rendkívül szerény, csendben alkotó művész jelenleg a HUNGEXPO vező grafikusa. Munkái szerte a világon képviselik népünk izlését, kultúráját. Egyéni hangja művészete méltóképpen illeszkedik bele a magyar ifika elismert, nagy együttesébe.

Dr. Soós Imre

^x "Újabb Van Gogh ábrázolások", dr. Soós Imre cikke a MŰVÉSZET 1968. évi 9. számában.

A BLEDI KONGRESSZUS PROGRAMJA

Mint azt már előző számunkban közöltük, a Kongresszust 1974 szeptember 19. és 22. között rendezik. Részletes, napra kész programot még nem kaptunk, de a meghívó-prospektusban közöltek mi is közreadjuk.

A kongresszus központi témája az "ős-exlibrisek", a legrégebbi exlibrisek gyűjtése. - Előadást szándékoznak tartani Szlovénia érdekes, festői tájairól, történelméről. Dr. Valter BOHINEC bemutatja a résztvevőknek a Karavankok vidékét, a Julia Alpokat, az Adriai tenger vidékét és a Pannon síkságot. - Jonez LOGAR professzor a szlovén ex librisekről fog értekezni. -

A legnagyobb érdeklődést bizonyára a kirándulások fogják kelteni. - A Julia Alpok szívében levő Bohinj-i tó lesz az első tura célpontja. - A második kirándulás alkalmából Kranj és Škofja Loka városokat, a Crngrob-i templom freskóit, és Ljubljánát, Szlovénia fővárosát tekinthetik meg. A kongresszus utáni kiránduláson, szeptember 23-24-én az utat a Vrsiči hegyen keresztül (1611 m) a Soča völgyében Goricáig, majd Karston keresztül Lipicába vezet. Különleges élményt ígér a Postojna-i és Škocjan-i barlangok megtekintése, és a Hrastovlje-i templom XV. század végi freskóinak látványa is. A visszaut Ljubljánán keresztül vezet Bledbe.

Előző számunkban közöltük a kongresszus alkalmából megrendezésre kerülő két nemzetközi kiállítás ill. pályázat feltételeit. A harmadik kiállításról a ljubljánai "Mladinska knjiga" kiadó illusztrációkat mutat be.

A HETEDIK

ORSZÁGOS GRAFIKAI BIENNÁLÉ

MISKOLCON

VI. ORSZÁGOS GRAFIKAI BIENNÁLÉ - MISKOLC 1974

Miskolc felszabadulásának 29. évfordulóján 1973 december 2.-án nyílt meg a Miskolci Galéria termeiben a tárlat, melyen mintegy hetven grafikus 280 alkotását mutatták be. A kiállítás szokatlanul újszerű rendezése, a grafikák esztétikus tálalása nagy sikert aratott, és ezért Kass Jánosnak és munkatársainak jár köszönet.

A tárlaton gyűjteményes anyaggal szerepel - a hagyományoknak megfelelően - a két évvel előbbi nagydíjas WÜRTZ Ádám.

A megnyitón adták át a díjakat a biennálén legjobb alkotásokkal szereplő grafikusoknak. A Borsod Megyei Tanács nagydíját LENKEY Zoltán, a Miskolci Városi Tanács díját - megosztva - KASS János és TÓTH Imre, a Művészeti Alap díját RÉKASSY Csaba, a kisebb díjakat CZINKE Ferenc, KOVÁCS Imre és SZEMETHY Imre kapták.

Réthy Emese könyve

MENYHÁRT József fametszete X2

CSÁKY Lajos fametszete X2

A ceglédi Kisgrafika Barátok Köre az ifjú Olvasók Hónapja alkalmából kisgrafikai emléklapot készített (Nagy László munkája). Erőből Maczelka Tibor adott hiradást a Pest Megyei Hirlap 1973. nov. 1-i számában a kisgrafika reprodukciójával együtt. Ugyanerről a Nagykereszi Hiradó 1973. okt. 28-i számában Sz. M. emlékezett meg, ugyan csak reprodukció kíséretében.

A Pest Megyei Hirlap 1973. okt. 16-i száma "Őszi barangolások. Élményeket kínálnak a környék muzeumi" címmel megemlékezik a Szolnoki Galéria kisgrafikai bemutatójáról is. Ugyanennek a napilapnak 1973. okt. 23-i száma részletes beszámolót közöl a ceglédi Országos Kisgrafikai Kiállításról: kár, hogy a beszámolót illusztrációk nem gazdagították.

M. T. (Maczelka Tibor) a Pest Megyei Hirlap 1973. szept. 11-i számában előzetes tájékoztatást adott a "Ceglédi Ősz" keretén belül megrendezett Országos Kisgrafikai Kiállításról. A cikk mellett Kiskun Judit Van Gogh-ot ábrázoló és Gulicska Lőrinc Kopernikust ábrázoló ex libris látható. Az előbbi Maczelka Tibor, az utóbbi Baldavári László részére készült.

A ceglédi Országos Kisgrafikai Kiállításról a Magyar Ifjúság 1973. évi 46. és 47. száma is megemlékezett. A 46. szám Nagy László, a 47. szám Kékesi László munkásságából adó ismertetőt.

Khim Antal a Pest Megyei Hirlapban Nagy László munkásságát ismerteteti "Budapest, Balaton, Barcelona. A kisgrafika mestere" címmel.

G. RATNER műanyagmetszete X6

A Typographia 1973. évi 2. számában Nagy Zoltán Munkácsy-díjas művészünköt mutatja be "A szavak művésze. Aranykéz - alkotás" címmel, három fénykép kíséretében.

A keszthelyi Első Balatoni Kis-kai Biennálé anyagából 1974. januárban kiállítás nyílt a veszprémi és Károly Megyei Könyvtárban. Ez az kiállítás egy hosszabb ex libris kiállítás-sorozat bevezetője.

A Ceglédi Hírlap 1973. októberi számában "Három ex libris a ceglédi kisgrafikai kiállítás anyagából" címmel rövid hirdetés jelent meg. Deák Ferenc, Ózdi Károly és László 1-1 ex librisének kíséretében.

Baranya vármegye és Pécs városa Budapest mellett közismerten a legtöbbet tesz a képzőművészeti kultúra területén. Így egyáltalán nem csodálkozhatunk, amikor a "Baranya megyei Tanácsadó az 1974-évre" c. kiadvány kiállítás-tervei között ex libris kiállításról is találkozhatunk (Szentesi Flórián gyűjteményéből, 16 országból 400 lap) s az előadások között is szerepel ex libris vonatkozású "A kisgrafika keletkezése, fejlődése Dürertől napjainkig" címmel, amelyet ugyan-csak Szentesi Flórián fog tartani. S mindez a KBK. pécsi csoportja 1974. évi programjának csak egy része!

Csáky Lajos kecskeméti fiatal grafikus tagtársunknak 1974 január 11-én volt bemutatkozó grafikai kiállítás-terve Kecskeméten SzMT Ifjúsági Klubjában.

FERY Antal fametszete X2

STETTNER Béla linómetszete X3

Az Esti Hírlap 1973. dec. 29-i száma "Ajándék a múzeumnak" címmel a keszthelyi Balatoni Múzeum huszezer darabos kisgrafikai gyűjteményét ismerteti s különösen Soó professzor ajándékát emeli ki.

A kitűnően szerkesztett Békési Élet könyvvasztagsága 1973/3. száma Meskó Anna és Póka György több grafikáját - köztük ex libriseket is - közli. A Békés Megyei Népujság 1973. dec. 18-i számában meleg hangú méltatás jelent meg "A Póka művészházaspár szívesen látott vendég" címmel, amely a két fiatal művész életútját ismerteti.

Ugy látszik, hogy az örvendetesen egyre gyarapodó ex libris irodalom ismertetésével nemcsak mi, de lapotársaink is lemaradásban vannak. Legalább is erre mutat az a tény hogy az 1970-ben kiadott FISAE Évkönyvünket a portugál A Arte do Ex-Libris csak 1973/62. számában ismertette. A rebecziót, amely igen részletes és igen elismerő, Pedro Veiga írta, a kötetből vett öt illusztráció kíséretében, amelyek közül az egyik Stettner Béla munkája.

A Magyar Ifjúság 1973. évi 25. száma a KBK. ceglédi csoportja rövid ismertetése mellett Prohászka Antal egy ex librisét is közli.

SZY Noémi klisérajza P1

Folyóirataink közül a Könyvtá-
 ózli a legtöbb ex librist illusztrá-
 gyanánt. Az 1973/11. számban
 zabó Béla, Papp György (2 db),
 gyi Imre, valamint Bor István
) lapjai szerepeltek.

A kétszáz éves váci nyomdászat
 letére rendezett kiállításon a
 da Máramarosi Gottlieb Antal
 akából (1793-1823) két ex libris
 illításra került: Lafftsák Mátyás
 Kálmánházy-testvérek ex librise.
 őbbi 1801-ben készült és Co-
 s Orbis pictus-ának képecskéi
 első ízben ábrázol hazánkban
 nyomtató műhelyt. Az ex libris
 omban mindkét lap ismeretlen!

JOHANNES-SOVEREIN
 EX LIBRIS

Z.MÉZL fametszete X2

A KBK.pécsi csoportjának 1974.
 évi munkaterve a szokásos havi, elő-
 adásokkal összekötött klubnapjain ki-
 vül három ex libris kiállítást ütemez-
 zett be. Emlékkiállításra fogják be-
 mutatni Korda Béla kisgrafikai és gra-
 fikai munkásságát, az Egyetemi Könyv-
 tár 200.éves jubileumára ugyancsak
 ex libris kiállítással készülnek, a vá-
 ros felszabadításának 30. évfordulójára
 pedig a szovjet ex libris legjobb alkotó-
 tóit mutatják be.

Csiby Mihály festőművész tag-
 társunknak 1973. szept. 26-dec.31-ig
 "Ezerarcu rovarvilág" címmel festmé-
 nyeiből és grafikáiból a Természettu-
 dományi Múzeum rendezett kiállítást.

KARANCSI Sándor
 ◀ linómetszete X2

VECSERKA Zsolt
 fametszete X2 ▶

MENYHÁRT József
 fametszete X2 ▶

A debreceni Pedagógus Szakszervezet Ex Libris-Gyűjtő Köre Debrecen mellett 1973. decemberében Hajduszoboszlón is rendezett ex libris kiállítást, nyolc grafikusművész 160 alkotásából. A kiállításról rövid hír formájában Lenkey István számolt be a Szocialista Művészetért 1973. évi 12. számában.

A Szovjetszkaja Kultura 1973. nov. 13-i számában Bordás Ferencről jelent meg egy egész művészi pályafutását átfogó írás, N. Jeremcsenko tollából. A cikket a művész "Budapest" c. fametszetének 9.5x23.5 cm-es látképe díszíti (kicsinyített kép).

A Kisgrafika Barátok Köre kiadásában, Hajduszoboszlón 1974. januárjában megjelent Tasi Miklós "Kisgrafikai technikák nemzetközi jelölései" c. sokszorosított füzetének kiadvány ismertetésére visszatérünk.

A Szolnok Megyei Népujság 1974. jan. 3.-i számában jelent meg Arató Antal "Ex libris Dr. Kertész Dénes. A Kisgrafikagyűjtő otthonában" c. írása. Várkonyi Károly egy ex librisének kíséretében.

Szij Rezső 1974. január 15-én tartott előadást a ceglédi helyi csoport tagjai részére "Bibliofilia és az exlibris viszonya" címmel.

Dr. Bologna I. Emil brassói gyűj-
tünk 1973. december 8-án Galac-
endezett Exlibris kiállítást. A
magyar művészekon kívül a kis nem-
zi mezőnyben Diskay Lenke,
Kovács Viktor, Fery Antal, Nagy
László, Varga Nándor és Vár-
Károly exlibriseit mutatta be.

A jugoszláviai Politin Zabavnik
hetilap minikönyv-pályázatá-
s első díját Andruskó Károly nyerte
7 mm nagyságú "Kubikosok" c.
művejével. Erről a lap 1973. okt. 27-
i számban referált; képmellékletén egy
részlet Andruskó Károly különböző
műve látható.

Nagy Dezső debreceni muzeo-
lógus "Utazás az ex libris körül" c.
írása a Hajdu-Bihari Napló 1973.
nov. 27-i számában látott napvilá-
got. A debreceni ex libris kiállítás-
ról a Hajdu-Bihari Napló 1973. dec.
11-i száma névtelen cikkben emléke-
zett meg, amelyet Drahos István Éles
Péter részére készített ex librisének
reprodukciója díszít. Ugyanezen me-
gyei lap 1973. dec. 22-i számában
pedig Nagy Dezső elemző, az egyes
művészek jellemző stílusjegyeit is be-
mutató értékelő tanulmánya látott
napvilágot, amely a kiállítás bemu-
tatásán túl komoly hírverést jelent az
ex libris számára.

KOPASZ Márta fametszete X2

A romániai Utunk 1973. évi 46. számában Muradin Jenő Diskay Lenke kisgrafikai művészetét mutatta be "Karrier könyvjegyekben" címmel, két illusztráció kíséretében.

A kolozsvári Egyetemi Könyvtárban a Gábor Dénes által rendezett ex libris kiállítást Muradin Jenő ismertette az Igazság 1973. aug. 20-i számában. Illusztrációul Peteris Upi-tisnek Lippóczy Norbert részére készített ex libris reprodukciója szolgált.

A keletnémet Der Morgen 1973. december 15-i számában jelent meg K.H. Anger "Exlibris. An Neujahrs-graphiken denken" című írása, amely Bordás Ferenc Galambos Ferenc részére készített 1972. évi újévi lapját elemzi, a lap reprodukciója kíséretében.

V. CINYBULK fametszete X2

A Nordisk Exlibris Tidsskrift 1973. évi 4. száma az alábbi magyar kiadványokat ismerteti: Kisgrafikai 1973/1.sz., In memoriam Székely Mihály. Mappa 1972., Országos Kisgrafikai kiállítás Cegléd. Katalógus 1973., Balatoni Kisgrafikai Biennálé 1973. A folyóirat ismerteti még Andruskó Károly "Ozora" c. ex libris mappáját és zentai kiállításának 40 oldalas katalógusát.

A Szlovákiai Ex Libris Egyesület 1973. okt. 26-nov. 3. között Andruskó Károly szlovéniai ex libris seiből rendezett kiállítást. A kiállítás modern tipográfiájú négy oldalas meghívója nemcsak Andruskó Károly grafikai tevékenységéről ad rövid áttekintést, de pár szóval felvázolja a mai szlovén ex libris művészet jellemzőit is.

KINYBULK fametszete X2

KOPASZ Márta fametszete X2

Szegeden két kisgrafikai kiállítás követte egymást december és január hónapban. 1973. december 13-án nyitották Béla Művelődési Otthonban Kass János grafikáit és kisgrafikáit bemutató kiállítást, amelyet Réthy István művészeti titkára nyitott meg.

Ezt a kiállítást 1974. január 10-án "Zenei vonatkozások az ex librisen" című kiállítás követte. A kiállítás mintegy 300 darab rézkarc és kisgrafika metszet technikájú zenei vonatkozású anyagot mutatott be Réthy István gyűjteményéből. A kiállítás mellett mi sem mutatja jobban, hogy az ex libris mintegy 200 főt kitevő kiállítás jelent meg. Mindkét kiállítás Fodorné Magyar Mária főkönyvtáros érdeme, aki fáradhatatlan volt a kiállítás megrendezése érdekében. Köszönet illeti meg érte.

Kass János 1973. decemberében Szegeden megrendezett kiállításának alkalmából - amelyen ex librisek is szerepeltek - T.L. (Tandi Lajos) nagy riportot írt a Délmagyarország 1973. december 21-i számában "Grafika, irodalom, könyvművészet. Beszélgetés Kass Jánossal" címmel.

A szegedi Bartók Béla Művelődési Központ Grafikai Köre legtehetősebb tagjainak munkáiból 1974. január 10-én rendezett kiállítást.

Andruskó Károly zentai tárlatáról Erdélyi István írt elismerő kritikát a 7 Nap 1973. szeptember 28-i számában. Ugyanerről meleg szavakkal emlékezett meg a belgrádi Politika 1973. szeptember 29-i és a Könyvtáros 1973. novemberi száma is.

Fery

Fery

FERY Antal fametszetei X.2

A Szocialista Művészetért 1974. évi 1. száma közli Fery Antal újévi lapjának reprodukcióját. Ugyanebben a számban olvasható Nagy Dezső "Eleven ex libris-élet Debrecenben" c. írása is.

A hajduszoboszlói Madách Ifjúsági Klub ex libris kiállításáról Lenkey István emlékezett meg a Hajdu-Bihari Napló 1973. nov. 21-i számában.

Szölgvényi Pál esztergomi tagtársunk 1974. február 20-án a Magyar Néphadsereg Központi Klubjában Anatolij Kalasnyikov moszkvai grafikus ex libriseiből rendezett kiállítást, amelyen a művész 125 ex librisét és grafikáit mutatta be gyűjteményéből. A katalógust Kalasnyikov négy fametszete díszíti.

A Magyar Hírlap 1974. január 2-iki számában "BUÉK a Műalkotásokon" címmel Dr. Bélyey Pál beszélgetést folytatott Réthy István titkárukkal az újévi alkalmi grafikákról. A cikket Fritz Kühn, Bordás Ferenc és Fery Antal alkalmi grafikáival illusztrálta.

A jászberényi Városi - Járás Könyvtár 1972. évi évkönyve (amely 1973-ban jelent meg), a "Könyvtár és Művelődés közli Semsey Andor Székely Mihály kisgrafikai pályázat kiállításának megnyitása" c. írást.

Andruskó Károlyról Debrecenben jártakor nagy riportot közölt Márkus Béla a Hajdu-Bihari Napló 1973. okt. 14.-i számában. A cikket a művész, valamint fametszeteinek évkönyveinek fényképe illusztrálja.

Antal fametszete X2

VÁRKONYI Károly fametszete X2

A pécsi csoport ismét bebizotta, hogy nem télenkedik, 1974. június 2-án a József Attila Művelődési Házban "ex libris és alkalmi grafiák kiállítását" rendezett. A kiállítást rendezte: Menyhárt József, Nagy László, Várkonyi Károly, Korda Béla, Korda László és Vig István grafikaosztály tagjai.

"Színek az exlibriseken" címmel, február 19-én a ceglédi helyi kultúrtervezési részére Réthy István tartott előadást és mintegy 80 színes diát mutatott be.

Gulicska Ádám fiatal ceglédi művészről írt cikket Kohlmayer István a Ceglédi Hírlap 1973. november 12. számában "Sikerek husz évesen. Újítók már jegyzik a nevét" című egy reprodukció közlésével.

Debrecenben a Pedagógus Szakszervezet Ex Libris-Gyűjtő Köre rendezésében 1973. dec. 9-én ex libris kiállítás nyílt meg Andruskó Károly, Diskay Lenke, Drahos István, Fery Antal, Józsa János, Kovács Gyula, Menyhárt József, Rákóczy Ferenc, Szilágyi Imre, Varga Nándor Lajos és Várkonyi Károly munkáiból. A kiállításról a Magyar Televízió dec. 8-án a híradó második kiadásában is megemlékezett és több lapot mutatott be a kiállítás anyagából.

Kertes Kollmann Jenő sok-sok számú exlibris alkotója 1974 január 4-én szívroham következtében elhunyt. Kertes-Kollmann Jenő az ex libris szerelmese volt s lapjai a világ minden részébe eljutottak. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

KÖZLEMÉNYEK

A multévi első számban a tagdíj fizetésére mindenkinek befizetési lapot mellékelünk, feltüntetve tagdíj tartozásukat. Sajnos nagyon sokan ma is hátralékban vannak tagdíjakkal. Ezuttal minden hátralékosnak ismét mellékelünk befizetési lapot s kérjük tagdíjait rendezzék, mert az 1974 évi 2-ik számot már csak azoknak küldjük meg, akik tagdíjjal hátralékban nincsenek. Az 1974 évi kongresszusi mappát csak azok kapják meg, akiknek tagdíjuk rendezve van.

Új tagjaink figyelmébe ajánljuk kiadványainkat, amelyeknek jegyzékét 73/2 számunkban közöltük.

Felhívjuk tagjaink figyelmét az alábbi erdélyi gyűjtőkre, akik szívesen vennék fel a kapcsolatot a magyarországi cseretársakkal:

Dr.Barabás Dénesné, orvos, Miercurea-Ciuc.Str.Pationar Blok.8.12.Ap.15.

Dr.med.Emil I.Bologa, orvos, Brasov, Str.Castelului 92.

Csizmadia Attila, technikus, Tg-Mures. Str.Simó Géza No.6.

Dobolyi István, tanár, Brasov, Str.Republicli 59.II.et.

Elekes Vencel, nyugdíjas, Gheorgheni, Bucsin u.30. Judet.Hargitha

Gábor Dénes, könyvtáros, Cluj, Str.Plopiror No.12. Scara II.Ap.11.

Oláh Károly, technikus, Tg-Mures, P-ta Trandafirilor 36/38.ap.11.

Karancsi Sándor, tanár, Gheorgheni, Bulv.23 Aug.9/a. Jud.Hargitha

Dr.Semsey Andor főorvos, Balan, Policlinica. Jud.Hargitha

Gy.Szabó Béla, grafikus, Cluj, Str.Bólyai 7.et.II.ap.12.

Vecserka Zsolt, grafikus, Tg-Mures, Str.Eminescu 63.

Dr.Virágh Zoltán, főorvos, Brasov, St.Alexandru Vlahatu 39.VI.em.26.

ÚJ TAGOK:

MEMBRES NOUVEAUX:

Eötvös Károly Megyei Könyvtár. 8201. Veszprém, Zalka M.tér 4.

Hetényi Zsóka, anyagkönyvelő. 2700. Cegléd, Rákóczi ut 58.II.11.

Dr.Incze Miklós, tud.oszt.vezető 1/14. Budapest, Uri u. 51/53.

Kaliba Sándorné, tanár. 4200. Hajduszoboszló, Landler J.u. 41.

Kováts Ferenc, dekoratőr. 7623. Pécs,Rét u. 37.

Kőrösy Gáborné, tanár. 4200. Hajduszoboszló, Tóth Á.u. 10.

Lánczky Antalné, könyvtáros. 4200. Hajduszoboszló, Páros Vajna 11.

László Anna, tanár, 6729. Szeged. Kundombi sor 4.

Máté Péter, gyártm.szerk. 1144. Budapest, Csertő u.18-20. I.24.

Jørgen Vils-Pedersen. DK-1013 Copenhagen. Box 2094. Dánia

Prøksza László, grafikus. 7623. Pécs, Mártírok utja 56.

Rácz Éva, népművelő, 4200. Hajduszoboszló, Művelődési Közp.

Sárközy Iván fényképész, 2660. Balassagyarmat, Bajcsy Zsilinszky u.24.

Szilágyi Erzsébet, tanár. 4200. Hajduszoboszló, Sarló u.7.

Dr.Tardos Mária, körzeti orvos. 7633. Pécs, Tarr I.u. 21.

T.Tóth Tibor, technikus. 1111. Kruspér u. 3.fsz.4.

Zsoldos Benő, ny.OTP oszt.vez. 1088, Budapest, Szentkirályi u.6.

K Ö N Y V E S P O L C

NAJEV, E.N.: EKSZLIBRISZI HUDOZSNIKOV RUSZIJSZKOJ FEDERACII. Izdava 1971, Izdatelsztvo "Szovjetszkaja Rosszija". Nagy 8°, 320 l.

rencsésnek mondható a szovjet ex libris élet, mert féltucatnyi exlibriselő között olyanokkal is dicsekedhet, mint Paul Ambur, aki a művészmozgások specialista és E.N. Minajev, aki elsősorban az átfogó jellegű terén jeleskedik. Ilyen jellegű e munkája is, amely a huszadik század ex libris művészetét mutatja be negyvennégy művész rövid életrajzán és 500 ex librisük reprodukcióján keresztül. A bemutatott ex libris fa- és linometszetek, litográfiák és klisék; kár, hogy a réztechnikájuk teljesen hiányoznak, pedig e nélkül a bemutatás nem lehet teljes. Az ex libris huszadik századi fejlődése jól illeszkedik bele az európai fejlődésbe. A stílusfejlődés a szecessziótól az expresszionizmuson keresztül a realizmusig terjed, de általában a realizmus az uralkodó és igen erős jelleg. A felsorakoztatott művészek között a nemzetközileg is először ismert mestereket, mint Burmagin, Goljakovszkij, Dmitrevszkij, Karyikov, Kalita, Kopilov, Kravcov, Kravcsenko, Lapsin, Litosenko, Matonagovicin, Pikov, Ratner, Favorszkij, Frolov, de a kevésbé ismert, éppen általunk nem ismert művészekkel való találkozás is sokszor meglepetésszerű hat. Elég, ha ezek közül Burgunker, Bucsnev, Bem-Grieva, Brimmer, Vakidin, Verholancev, Gidoni, Goncsarov, Gruzenberg, Isztov, Konstantinov, Kuzanjan, Kuprejanov, Morozov, Miroljubova, Szarev, Mitrohin, Paplinov, Pavlov, Poljakov, Ptasinszkij, Rerberg, Szokoteodorovics, Tolokonnikov, Rizenszkij vagy Silingovszkij neveit említ.

A könyv bevezetőjében Minajev a történelmi előzményeket is felvázolja, ezzel mintegy utat mutat a mai orosz ex libris művészet megértéséhez. Szól a nagyobb gyűjtőkről és gyűjteményekről is. Érdekes az a megállapítás, hogy 1917-ig az orosz ex libris csak mintegy nyolcezer lapot számszerűen napjainkig ez a szám már meghaladja a negyvenezretet.

Minajev könyvét, bibliofil témája miatt is, igyekeztek a legszebben tervezni és kivitelezni is ez majdnem maradéktalanul sikerült. A lapok elhelyezése azonban gyakran zavarólag hat.

A könyv egyébként 40.000 példányban került ki a sajtó alól és ez a hatalmas szám a Szovjetunió olvasóközönségének az ex libris iránti érdeklődésének a megnövekedését is jelenti.

JAKUBOWSKI. (Katalógus) Eger 1973, Egeri Megyei Könyvtár. Keskeny 8°, 8 l.

Wojciech Jakubowskit az egész világon ismerik és így nem ismeretlen a magyar ex libris gyűjtők előtt sem, annál is inkább, mert ma Európa legjobb rézmetsző ex libris művészeként tartják számon, akinek meghitt hangulatot árasztó, hajszálvékony vonalakból felépített, realizmusban gyökerező, de modern szimbolikát teremtő ex librisei joggal féltett büszkeségei minden köz- és magángyűjteménynek. Első magyarországi egyéni kiállításának a megrendezését az Egeri Megyei Könyvtár vállalta és ez a vállalkozás több, mint dicséretes! (Nota bene: Kalasnyikov első hazai kiállítását ugyancsak egy vidéki városunk: Pécs rendezte meg. Véletlen? Ugy hisszük: nem! (Nem hiszem, hogy lenne olyan európai ország, ahol Jakubowski kivételes művészetét már be ne mutatták volna.

A kiállítás katalógusa lapleírásokat nem ad, csupán Andrzej Ryszkiewicznek, a kitűnő lengyel exlibrisológusnak magyar nyelvű, tömör, Jakubowski minden lényeges művészi adottságát kiemelő tanulmányát s a művész angol nyelvű rövid életrajzát közli. A katalógus bibliofil értékét erősen emeli Jakubowski egyik eredeti, rézmetszetű ex libris melléklete, amelyet a művész az Egeri Megyei Könyvtár számára készített.

ANDRUSKO KÁROLY: SENTA, (MINIATURES) Senta 1971, Muzeja i Arhiva Dudás Gyula. 4 x 3 cm, 32 l.

Megszületett az első magyar metszetes miniatűr könyvecske; megvalósítása a főtudhatatlan jugoszláviai magyar grafikusművész, Andruskó Károly nevéhez fűződik. Andruskó grafikus pályafutását linometszetekkel kezdte s alig két évfoglalkozik fametszettel is, melynek technikáját, műhelyfogásait saját magá sérletezte ki. S hogy milyen fokra jutott, azt leginkább ez a kis, 4 x 3 cm lapnagyságú könyvecske bizonyítja, amely 28 darab 3 x 2 cm. nagyságú fametszetet foglal magában. A metszetek Zenta nevezetesebb épületeit, poétikusabb táji - és utcarészleteit elevenítik meg, no meg a Tiszát, amely Zenta meghatározó színe. Andruskó nem régebbi, nagyobb fametszeteit kicsinyítette le mechanikus eljárással, hanem új lapokat metszett, amelyeket a művész kézzel nyomott és izléses műanyag kötésben, tokban hozott forgalomba. Ilyen kis méretben komponálni, művészileg és technikailag is tökéleteset produkálni rézkarcban sem könnyű, fametszetben pedig bravuros felkészültséget követel, amelynek Andruskó Károly derekasan megfelelt. Stílusban a realizmus formáin nyelvén közli mondanivalóit és vizuális élményeit, de felfűti és lírai hangulattal telíti őket a "szűkebb haza" szeretete. E miniatűr könyvecske két leírást egy csapásra: egyrészt Andruskó Károly grafikus tehetségéről és technikai tudásáról állít ki jeles bizonyítványt, másrészt olyan ajándékot nyújt át a miniatűr könyvek barátainak, amelyhez hasonlóról nincs tudomásunk. A könyvecske 200 számozott példányban készült, máris nagy, fényképekkel kísért visszhangja van

ÜEMLÉKEK AZ EX LIBRISEKEN ÉS KISGRAFIKÁKON. (Katalógus) Jászbeny 1972, Városi-Járási Könyvtár. Ivrét, 57 l. (A Jászberényi Városi-Járási Könyvtár Kisgrafikai Kiadványai 2.)

szervezett magyar műemlékvédelem 1972-ben Unnepelte fennállásának száz éves évfordulóját. Ez adta az ötletet Arató Antalnak, a Jászberényi Városi-Járási Könyvtár igazgatójának ahhoz, hogy hosszú szervező munka után, a magyar ex libris gyűjtők színe-javának segítségével megrendezze a műemlék máju ex librisek és kisgrafikák kiállítását. Előzetesen senki sem hitte volna, hogy ilyen gazdag anyag gyűlhet egybe, pedig a kiállítás még így is messze van a teljességtől. Az összegyűjtött anyag gazdagsága azonban így is lenyűgöző és nemcsak grafika-történeti, de építészet-történeti szempontból is különleges figyelmet érdemel. A kiállítás 110 művész 672 munkáját mutatja be. Művészek zöme magyar, de akadnak köztük külföldiek is, akiket elsősorban a 1970. évi nemzetközi ex libris kongresszussal kapcsolatos "Budapest" párizsi kiállítás ihletett magyar műemlékeket megörökítő lapok elkészítésére.

Az ex librisek és kisgrafikák művészei között a magyar alkotók színe-va megtalálható. Nem egy olyan ex libris művészünk van, akinek éppen a műemlék a központi témája (ezek között Sterbenz Károly és Tempinszky István vezet), de a műemléki téma fontos szerepet tölt be Andruskó Károly, Bencsik Viktor, Drahos István, Fery Antal, Havas László, Kertes-Kollmann István, Kopasz Márta, Korda Béla, Menyhárt József, Németh Nándor, Révész György, Takács Dezső, Trojan Marian József és Vertel József kisgrafikai művészetében is. A műemléki ex librisek témái igen változatosak. Vannak szorosan feldolgozott témák, de vannak olyanok is (pl. a népi műemlékek), amelyek teljesen hiányoznak. A téma azonban kimeríthetetlen; hazánk viharos történelme s az azt követő pusztulások ellenére is még mindig számos, feldolgozatlan műemléki témát kínál. Ha van téma, amely hálás anyagot szolgáltat a kisgrafikának, úgy a műemlékek gazdag világa az. A további hasonló témájú ex librisek megszületése elsősorban a gyűjtő-megrendelő, másodsorban a művészek szeretetén és hozzáértésén mulik.

A kiállított anyag összegyűjtésének, előkészítésének fáradságos munkáját Arató Antal vállalta magára; neki köszönhető, Semsey Andor közreműködésével, a katalógus összeállítása is. Kitűnő kulturérzékre vall, hogy a műemlékvédelem jubileumával kapcsolatban felismerte annak a kisgrafikában tükröző jelentőségét s a katalógus összeállításával munkatársával együtt hála-kötelezte a magyar ex libris minden barátját s ugyanakkor példát mutatott a külföldi szakköröknek is. A világszerte egyre gyarapodó tematikus ex libris kiállítások között a jászberényi volt az első, amely e témát állította középpontjába. A "Varsó az ex libriseken" kiállítás ugyanis, évekkor ezelőtt, csak a városra korlátozódott s nemcsak műemlékeket ábrázoló lapokat állított ki.

Kár, hogy a könyvtár anyagi lehetőségei miatt csak sokszorosított katalógusra futotta. Kárpótolt érte a szakszerű, a témát is megemlítő lapok mellett a könyvtárosi gondolkodásra valló hely és névmutató, amely a katalógus használhatóságát nagyban növeli, és a helytörténészeknek is sok segítséget ad. A pár szövegközti illusztráció mellett az első hatvan számozott példány Bor István, Fery Antal, A. Kalasnyikov, Sterbenz Károly, Trojan Marian József és Tempinszky István 1-1 eredeti metszetét is közli.

Stettner Bélának a Műcsarnokban, 1973. május 19-június 10. között megrendezett a legnagyobb és a legrepresentatívabb volt eddigi egyéni kiállításai között. A kiállítás megnyitása zsufolt közönség előtt zajlott le - közöttük a KBK. tagjai között is ott láttunk mindenkit, aki csak mozogni tudott - és ez a felfokozott érdeklődés nemcsak a nagyszerű művésznek, de a KBK. művészeti vezetőjének szólt, aki hervadhatatlan érdemeket szerzett a magyar ex libris-élet újjáteremtésében s az új magyar ex libris művészet kialakításában. A kiállítás 1965 és 1973 között készült szabad grafikákat, valamint 1966 és 1972 között alkotott ex libriseket mutatott be és módot adott a művész letagadhatatlan továbbfejlődésének lemérésére. Mint már egy régebbi írásunkban megállapítottuk, Stettner Béla grafikai művészetében - alapvető művészi eszköztárának és stílusjegyeinek feladása nélkül - éppen 1965-ben történt nagyobb változás; expresszivitását bizonyos lehiggadás mérsékelte, politizálásában az agitativ módszereket a humanum mindenkihez szóló, szelidebb formái váltották fel; ugyanakkor tragikus világszemlélete is derültebbé változott, már észrevette az élet napsugaras tájait is és a változó világ, a gazdagon burjánzó igazságtalanságok sűrűjében elvei feladása nélkül megtanult mosolyogni is és ezt a való világ jobbáformálhatóságának a reménye indokolta. Az 1972 évben bekövetkezett súlyos betegsége ismét módosította művészi magatartását. A testi szenvedés, az elmulás lehetőségének a döbbenete azonban nem elkeseredést, magábazárkózást szült nála, hanem a mindent legyűrő akarát, az életigenlést, a befeléfordulás és a kitárulkozás együttes csodáját. Monotípiáinak színei felragyognak, merev vonalai hajlékonyabbakká válnak; kompozícióinak dermedt nyugalmát a mozgalmasabb, az élet lüktetését jobban kifejező megoldások váltják fel. Felesleges lenne bármelyik kiállított lapját külön kiemelni, nemcsak azért, mert mindegyik részletes műelemzést követelne, de azért is, mert a művész fejlődésének fent vázolt fonalát a maguk összességében mutatják be igazán.

A változás és a fejlődés a kiállításon szereplő 42 ex librisen és kisgrafikán is kitapintható. A folthatásos metszőtechnikától egyre inkább a vonalas megoldásokhoz fordul, tematikája felgazdagodik, gondolatibbá válik s a merev képszerkesztést is a mozgalmasabb, életszerűbb kompozíciós megoldások helyettesítik. Orvosa részére készült, morbid elemei ellenére is optimizmusról hajló ex librise a hajdani német Kleinmeisterek legjobb alkotásaival is felveheti a versenyt. És mindezek mellett - napjaink egyik legjobb magyar ex librise!

A kiállítás katalógusa, amely a művész jelentőségéhez és a Műcsarnok színvonalához egyaránt méltó, Stettner Béla művészetének megismerését azok számára is lehetővé teszi, akik magát a kiállítást nem láthatták. A katalógus előszavát B. Supka Magdolna írta, a tőle megszokott tárgyilagosan értékelő és líraian megfogalmazott stílusában. A katalógus művészi megformálása és nyomdai kiállítása a Zrinyi nyomda magas szakmai felkészültségét dicséri.

Ő MAGYAR KISGRAFIKAI BIENNÁLÉ. (Katalógus) Keszthely 1971, Balauzeum, Haránt 8°, 8 l., 8 t.

y is kezdődött? Adva volt egy lelkes keszthelyi gyűjtő, Poór Ferenc és kiválóan működő muzeum, a Balatoni Muzeum. A gyűjtő felkeltette a mundeklődését a kisgrafika iránt és a muzeum megkezdte a magyar exsörzsgyűjtemény kialakítását. De nemcsak gyűjteni és regisztrálni akarhanem a magyar ex libris fejlődését is elősegíteni.

A muzeum a Somogy- és Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatalokkal lve balatoni vonatkozású kisgrafikai pályázatot hirdetett, majd a pályáanyagát "Első Balatoni Kisgrafikai Biennálé" címmel ki is állította. A kiás elnevezése arra mutat, hogy nem elszigetelt jelenségről van szó; a mnek két évenként rendszeresíteni akarja a ma még csak dicséretes kezdeméést s ehhez máris a jelenleginél jóval nagyobb pénzügyi fedezetről gonodott.

A pályázatra kb. 300 művész kapott meghívást, annál sajnálatosabb, mindössze huszonhárom művész látott csak fantáziát benne. Még jó, hogyttük az idősebb és a fiatalabb ex libris művészgárda nem egy kiválóságaegtalálható. A keszthelyi biennálé még nem Malbork, de kizárólag művéken mulik, hogy azzá váljék. Mindenesetre a keszthelyi kezdeményezés a művészek, mint a gyűjtők részéről minden támogatást megérdemel.

A kiállítás katalógusa a maga szerénységében is értékes dokumentuma libris életünknek. A kifogástalan szövegrészt hét (az 1-50. számozott példokban nyolc) ex libris reprodukciója kíséri és köztük van az első háromtott alkotás (Diskay Lenke, Kőhegyi Gyula, Fery Antal) is.

REICH KÁROLY GRAFIKÁINAK KIÁLLÍTÁSA AZ EGRÍ MEGYEI KÖNYVTÁR-
J. Eger 1973, Egrí Megyei Könyvtár. Keskeny 8°, 8 l.

óta az Országos Széchenyi Könyvtár - Dr. Bélyey Pál kiválásának követében - felhagyott az ex libris kiállítások rendezésével, közkönyvtáraink l csak az Egrí Megyei Könyvtár és a Jászberényi Városi-Járásí Könyvtárja rendszeresen az ex libris és a magyar grafika ügyét, hála Ebergényi r és Arató Antal tevékenységének. Az egrí Reich-kiállítás, bár egyidőben llt megrendezésre a budapesti Helikon Galéria Reich-kiállításával, nem-hogy nem volt felesleges, hiszen egy komoly kulturközpont közönségét rtette meg a Kossuth-díjas grafikusművészünk munkásságával, de gazda- is volt annál, mert a szabad grafikák és könyvillusztrációk mellett iltrált könyveinek gazdag sorozatát is bemutatta s így a budapesti kiállíl átfogóbb képet adott a kiváló művész munkásságáról.

A kiállítás művészien megformált kis katalógusa (Csont Ferenc grafikus ája) kissé rendhagyó, mert a műtárgyfelsorolások helyett csak Galambos nc "Reich Károly művészetéről" című tanulmányát s a legfontosabb életadatokot közli.

BUDAPEST A KISGRAFIKÁBAN. (Katalógus) Budapest 1973, Építők Műszaki Klubja, 8°, 12 l.

Ismét egy ex libris kiállítás és katalógus, amely jubileumhoz kapcsolódik: Buda, Pest és Obuda egyesítésének, tehát Budapest kialakulásának száz éves évfordulóját Unnepli, a főváros nevezetesebb épületeit, hidjait, szobraikat stb. ábrázoló kisgrafikákon keresztül. A magyar művészek mellett (Andruskó Károly, Bajor Ágost, Bordás Ferenc, Dániel Viktor, Diskay Lenke, Drahos István, Élesdy István, Fery Antal, Füle Mihály, Gál Ferenc, Hajós Éva, Moskál Tibor, Nechánszky József, Radványi Károly, Stettner Béla, Tempinszky István, Varga Mátyás, Varga Nándor Lajos, Vertel József) pár külföldi művész (Dusan Janousek, Teofil Jozwiak, Anatolij Kalasnyikov) budapesti vonatkozású ex librisei is kiállításra kerültek. A kiállított anyag mennyiségileg nem volt túl gazdag, de kiváló, vagy legalább is jó minőségű anyagot mutatott be és külön szint jelentett a jubileumi Unnepek forgatagában. A rotaprint eljárással készült katalógus kilenc illusztrációt is ad; összeállításáért Soós Imre és Semsey Andor nevéhez fűződik.

VARGA NÁNDOR LAJOS FAMETSZETEI ÉS A KÖNYVNYOMTATÁS (Katalógus) Jászberény 1973, Városi-Járási Könyvtár. 8°, 11 (3) l. (A Jászberényi Városi-Járási Könyvtár Kisgrafikai Kiadványai 3.)

Nem hisszük, hogy akad hazánkban olyan grafikabarátnak, aki ne ismerné Varga Nándor Lajos nevét. Nehéz eldönteni azt is, hogy szereteágazó tevékenységéből mit becsüljünk jobban, mert nemcsak mint elsőrendű grafikusművész (és sok szép ex libris alkotója), hanem mint a Képzőművészeti Főiskola több évtizeden át volt grafika professzora s mint számos, ma már könyvritkaságnak számító grafikatechnikai és grafikátörténeti könyv szerzője is beírta nevét a magyar képzőművészet történetébe.

A kiállítás elsősorban a fametsző Varga Nándor Lajost mutatja be, s nem véletlen, hogy a magyar könyvnyomtatás 500. éves fordulóján ezek a fametszetek így vagy úgy a magyar könyvnyomtatáshoz és a magyar könyvtörténethez kapcsolódnak. (A könyvnyomtatás történetének nagy alakjai, a magyar könyv megszületésének bölcsőhelyei, régi könyvsajtók, régi magyar, vagy magyar vonatkozású könyvek címlapjainak, szövegképeinek, könyvdíszeteinek újrametszései, régi papírmalmokat és vízjegyeket ábrázoló fametszetek stb.).

A katalógust, amelyhez Semsey Andor irt bevezetést, bibliográfiával zárja be, amely azonban sajnálatos módon hiányos. Hiányzik belőle a Varga Nándor Lajos által szerkesztett "Az O.M.Kir. Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályának munkáiból" c. sorozat (1933-1948) tíz füzeté, melyek a szerkesztői tevékenység mellett viselik Varga Nándor Lajos sokoldalú egyéniségének jegyeit. És ha már a bibliográfiánál tartunk, hasznos dolog lenne a róla szóló irodalom összeállítása és közzéte is!

RER AND DOMJAN. (Katalógus) New York 1972. The Graham Collection. I. lvrét, 32 l.

Domján József - elsősorban színes fametszetei révén - az ötvenes években már magyar fametszőművészet élvonalába küzdötte fel magát. Megbecsülésben on sem volt hiánya (1942-ben Nemes Marcell díj, 1948-ban Zichy Mihály, 1956-ban Kossuth-díj stb.), 1956-ban mégis külföldre távozott s jelenleg az Amerikai Egyesült Államokban él. Művészi pályafutása ott is meredeivel felfelé; kiállításainak, díjainak és kitüntetéseiének, az alkotásait ő muzeumoknak felsorolása meghaladná e recenzió kereteit. Megbecsülémi sem mutatja jobban, mint az, hogy 65. születésnapja tiszteletére a New York-i Graham Collection - a Denver Art Museum és a Metropolitan Museum of Art New York segítségével - egy kiállítás keretén belül mutatta be grafikáját Dürer 15 fametszetével, kiemelni kívánván ezzel azt, hogy Domján ugyanolyan szerepet tölt be a XX. század fametsző művészetében, mint amilyet a XV-XVI. században Dürer töltött be. Ha az összehasonlítást megadni is lehet, a megtiszteltetés óriási s erre Domján részben rá is szolgált. A kiállítás keretében készült alkotásai új Domján stílusról vallanak, amelyekben a realizmus sajátos, egyénien értelmezett jegyei viszik a vezető szerepet s melyekben a szükségszerű fejlődés belső ösztönzése éppen úgy felfedezhető, mint az amerikai szellemi elit látáskulturájához való alkalmazkodás.

Az Unnepélyes alkalomra készült kiállítás katalógusa maga is Unnepélyes. Mindössze kétezer, számozott példányban készült, amelyből az első 100 példány 1-1 eredeti Domján grafikát is tartalmaz és ezek példányonként 100-100 dollárba kerültek. A katalógus előszavát maga Domján írta (facsimilé formában látható), előszavát pedig Douglas J.M. Graham. Megtalálhatjuk benne Csontos Antal verses köszöntését magyarul és angolul éppen úgy, mint Domján Domjánéknak a jegyzékét, egy rövid életrajzot, a kiállított Dürer és Domján-filmek pontos leírását 250 kiállításából a fontosabb külföldi kollektív kiállítások (1950-1971) és összes egyéni kiállításainak (1948-1972) felsorolását (1963-ban 27, 1964-ben 22, 1965-ben 24 egyéni kiállítása volt!) - de megtalálhatjuk benne mappáinak és illusztrált könyveinek a bibliográfiáját, valamint a munkáit őrző muzeumok felsorolását is.

A katalógus az amerikai könyvnyomtatás technikai és könyvművészeti készülségét is jól érzékelteti. Illusztráció gyanánt két Dürer és 3 Domján-fika reprodukcióját adja (az utóbbiakból kettő színes). Nem mindennapi tény Dürer és Domján édesanyjukról készített grafikáját egymás mellett látni!

Számtalan világhírű magyar képzőművész él szerte a nagyvilágban, akik munkájukkal immár a befogadó országot gazdagítják. Ezek túlnyomó többsége azonban 1945 előtt, részben politikai meggyőződésük, részben érvényesülésük lehetetlenülése miatt hagyták el Magyarországot. Domjánnal szemben más a helyzet. Államunktól minden anyagi támogatást és erkölcsi támogatást megkapott, és így távozásának indoka nyitott kérdés marad. Sikereikről örülünk ugyan, de ezek minden bizonnyal nem pótolhatják a legnagyobb szükségletet: A hazát!

TROJAN MARIAN JOZSEF: EX LIBRIS. Eger 1971, Szerző. Keskeny 8°, 15 t. mappában.

A Kisgrafika Barátok Köre egri csoportjának megalakulása alkalmával kiadott mappája Trojan Marian Józsefnek, az Egerben élő kitűnő grafikusművésznek 15 kisgrafikáját adja, az új tagoknak egy kicsit kedvesinálól. Trojan Marian József életéről és művészetéről már megemlékeztünk a Kisgrafika Értesítő hasábjain: mappájának ex librisei azokat a grafikai erőit csillogtatják meg, amelyek már megszoktuk tőle: a tömörítés magas fokát, a frappáns megfogalmazást a népies ízeket, a foltokban-vonalakban megnyilvánuló játékosságot, és azt a különös metszőstílust, amely nemegyszer az ékirásos agyagtáblákra emlékeztet. Nagy István, Troján Tünde, Troján Márti és Pátkai Pál részére készített könyvjegyei méltán foglalhatnak helyet az utóbbi évek legjobb magyar ex librisei között.

KAUNO GRAFIKU DARRU PARODOS KATALOGAS. Vilnius 1971. Lietuvos TSR. Kulturos Ministerija. Kis 4°, 24 l.

A Szovjetunió nagy családjának kisebb tagjai közül sokáig az észti grafika volt a vezető szerep, az utóbbi években azonban a litvánok nemcsak hogy felzárkóztak melléjük, de újszerű törekvéseikkel, technikai bravurjaikkal felül is múlták őket. A budapesti kongresszuson elért litván sikerek (Kmielauskas, Didelyté) jó példák erre. A művészek zöme Vilniusban él és dolgozik, de amint e katalógus bizonyítja, a kaunasi grafikusokat nem lehet provincializmussal vádolni: Daiva Antinyté, Romulados Corna, Grazina Didelyté, Elena Jakutyté, Kalpokas, Vytantas Klemka, Alina Meskauskaitė-Vedoerauskienė, Jadvyga Mazuraitė, Algirdas Pakeliunas, Irena Pankinkeviciūtė művészei méltán sorolható a litván grafika aranytartalékához. Munkásságukon érződik a lengyel grafika kisugárzása, de ez hatásátvételek helyett inkább a kísérletező szenvedélyességben jelentkező dekorativitásra való törekvésük, bámulatos technikai felkészültségük, mesélő és utkereső kedvük friss élményt kínálnak. Meg kell jegyeznünk a neveiket!

Galambos

Az olasz gyűjtők egyesülete - BNEL COMO - a közelmúltban jelentette meg az ismert olasz grafikus: Italo ZETTI "Ex libris és kisgrafika" c. könyvét, melynek bevezetőjét Gian Franko Grechi írta. A művész 1930-tól 1973-ig alkotott 650 ex librisének és alkalmi grafikáinak teljes listáját Gianni Mantero állította össze. A kötet 128 oldalon, olasz, francia és német nyelven, 5000 példányszámban, reprodukcióval, és 10 eredeti ex librisrel többféle kiadásban (szabvány, BNEL tagoknak, és luxus kiadásban) jelent meg. Árak 9000, 10.000 ill. 22.000 Lira. A kötet iránt érdeklődők a BNEL elnökéhez (Ing. Dott. Gianni MANTERO - 22100 Como, Via A. Volta 74 - ITALIA) forduljanak. Bővebb felvilágosítással titkárnk szolgálhat.

R É S U M É

K.B.K. fête en 1974 le 15ème anniversaire de son existence. (P.1-3.)
Quinze ans on peut constater avec contentement que le Cercle a vécu
une longue durée d'entre les sociétés d'ex libris en Hongrie, car l'activité
des associations précédentes fut supprimé par les deux guerres mondiales. Durant
une fonction de 15 années notre activité, nos publications ont contribué avec
nous au développement du bon goût des collectionneurs. Cette activité fut
également commenté dans notre annuaire jubilaire publié en 1969 et dans les
numéros de format nouveau de la revue Kisgrafika. L'activité du Cercle fut
renforcée par l'organisation du XIIIème Congrès International de l'Ex Libris
dapest. Comme retentissement du Congrès nos plusieurs groupes furent
répartis dans les diverses villes de province (Pécs, Szeged, Cegléd, Eger, Deb-
recen). Le Musée de Balaton à Keszthely organise régulièrement les Biennales
de Petite Graphique et il devient un centre du musée de l'ex libris. Les
bibliothèques de Szeged, Jászberény, Eger et Szolnok organisent
des collections de la petite graphique et elles rendent un bon service avec
des publications et expositions. Le devoir le plus important du futur sera
l'augmentation du nombre des membres. Le recrutement des jeunes collec-
tionneurs est une question de l'existence.

C'est ANDOR SEMSEY, qui fait un compte-rendu sur le Sixième
Congrès International de l'Ex Libris de Malbork. (P.4-6.) A cause du cordon quarantaine
à la frontière tchèque en Tchécoslovaquie les artistes et collectionneur hongrois
ne pouvaient pas participer personnellement à cette manifestation importante.
L'auteur de l'article publié en traduction hongroise le préface du cata-
logue, écrit par Andrzej Ryszkiewicz, représentant illustre de la littérature de
l'ex libris en Pologne. Depuis 1963 le chateau-fort captivant de Malbork est
devenu un centre de la culture artistique. C'est le grand artiste polonais Wajciech
Jankowski qui donna jour à la Biennale de cette ville et c'est son individuel
qui détermine le niveau et la fonction des expositions. La Biennale n'invite
pas des groupes d'artistes, ni les représentants d'un pays. L'incitation d'un
travail dépend seulement de la qualité de ses créations. C'est une marque
de renommée de réputation mondiale. La Direction de la Biennale est indépen-
dante des intérêts de la politique et l'unique point de vue de l'élection est
leur artistique. - L'auteur de l'article publie une statistique courte des
participants de la VIème Biennale: 79 artistes de 15 pays ont participé à l'ex-
position. Les plus nombreux étaient les artistes de la Pologne (29), Sovietie-
nie (15) et Belgique (6). En 1973 les artistes invités de la Hongrie
étaient Lenke Diskay et Gyula Kóhegyi.

Sur les pages 7.-10. on lit l'article du SPECTATOR sur l'exposition
nationale de la petite graphique de la ville de Cegléd, où ont participé 37
artistes hongrois avec 172 créations. Quoique l'absence de quelques représen-
tants de la graphique hongroise était regrettable, les artistes de la troupe
ont fait et les jeunes artistes ont exposé des créations remarquables. Le premier
prix de l'exposition fut décerné à Ferenc Deák, le deuxième à Zoltán Perei
et le troisième à György Papp.

Mme B.VERA FERY publie une nécrologie (P.11-12.) sur le feu Nerao Santagiuliana, célèbre collectionneur italien. Il est né en 1901 à Vicenza, faisait ses études d'université en la même ville, où il a aussi commencé pratique de médecin. Entre 1940 et 1945 il participa à la guerre mondiale comme capitaine-médecin de l'armée aérienne de l'Italie. Depuis 1921 était un collectionneur infatigable jusqu'à sa mort. Visitant la Hongrie pour la première fois en 1964 il était en correspondance cordiale avec plusieurs artistes et collectionneurs hongrois. Son ami intime, Gianni Mantero, a l'intention de publier une cartelle en l'honneur du grand personnalité décédé de l'ex libris. F. GALAMBOS publie un article sur l'artiste hongrois Ernő Baró (P.14-16.) Il est né en 1878 à Székesfehérvár, décédait à Budapest en 1937. Il faisait ses études à Budapest et à Munich. Ses premières créations figuraient sur une exposition collective de l'année 1899 à Budapest. Étant un membre actif de la Colonie des Artistes de Szolnok, son activité fut influencée par Adolf Fényes. Le Musée des Beaux Arts de Budapest achetait régulièrement ses créations, qui se trouvent à présent dans la Galerie Nationale Hongroise. Il a organisé sa première exposition personnelle en 1912 dans le Salon Könyvtár Kálmán à Budapest. D'après la bibliographie publiée après de l'article, son exposition avait un grand retentissement. Durant la République des Conseils créa une affiche de haute qualité.

Dans la rubrique "Forum des Collectionneurs" (P.17.) on lit les aventures du FLÓRIÁN SZENTESI. Suivant l'auteur le collectionnement de l'ex libris est le mécénat des gens moins riches. Il faisait la connaissance de l'ex libris en 1937, mais son activité se fut réalisé intégralement après la formation de la K.B.K. dont il est le secrétaire locale dans la ville de Pécs. Il énumère ses artistes favoris dans tout un aliéna.

En l'honneur du cinquième centenaire du premier livre imprimé en Hongrie (Andreas Hess: Chronica Hungarorum) la Bibliothèque Nationale Hongroise Széchenyi a organisé en 1973 une importante exposition. Dans son article sur cette exposition (P.19-21.) ANDOR SEMSEY fait l'éloge des ex libris anciens hongrois exposés séparé ou apposé dans un livre de l'exposition. Les ex libris y présentés fournissent la preuve de la collectionnement des livres de la bourgeoisie hongroise au début du XVIe siècle.

C'est -bos qui écrit sur la septième vente publique aux enchères organisée en novembre 1973 à Budapest. (P.22-23.) C'était pour la première fois que des cartelles et livres sur l'ex libris y furent adjugés. L'auteur fait un bilan sur la mise à prix des publications, d'après le catalogue richement illustré de la vente.

On fête en 1974 le centième anniversaire de l'exposition première des Impressionnistes. A cette occasion Dr. IMRE SOÓS publie un article (P. 24-25.) sur le série de 8 pièces de Sándor Lázár, où sont représentés les portraits de petite dimension des artistes mentionnés. Sur la page 26 on lit le programme du Congrès de Bled. Les pages 28 - 37 contiennent des nouvelles. Les publications recensées par GALAMBOS se trouvent sur les pages 39-46.

Megjelent 500 példányban - 4 (A/5) terjedelemben
74125 - DATORG - F.v.: Harkai József

RELISTA

HETEY Otto

3 Pécs

József A.u. 27

HORVÁTH Károly

Alsógöd

József A.u. 8

LILYÉS S. László

Budapest

Kovács J. u. 82

LABOS Zoltán

Pécs

Mannónius u. 7

KATONA Gábor

Budapest

Károlyi u. 28

MOLNÁR Lajos

Eger

Károlyi u. 71/42-A/12

NEMES István

Eger

Károlyi u. M/9

KERTÉSZ Dénes

Cibakháza

Károlyi u. 16

KÖRÖSI László

Kocsér

Hűlő 26

KÖRÖSI Károly

Egerág

Károlyi u. 159

KÖRÖSI Tibor József

Eger

Károlyi u. M/4

KUN Judit

Cegléd

Károlyi u. 56/A-B

KISMÁRTON József

8300 Tapolca

József A. u. 48

KOMÁROMI Imre

2700 Cegléd

Retek u. 8

KORDA Béláné

7632 Pécs

Varsányi u. 24

KOROLKO, Malgorzata

Olsztyn

ul. Marchlewskiego

3/4-m3

LENGYELORSZÁG

KOVÁCS Gyuláné

4138 Komádi

Pf. 18

KOVÁCS József

7622 Pécs

Móricz Zs.körtér 3.

KURUCZ László

2191 Bag

Árpád u. 17

Dr. LEHMANN Antal

7628 Pécs

Tolbuchin u. 172

LENKEY István

4028 Debrecen

Gvadányi u. 21 A

LIPPÓCZY Norbert

33100 Tarnow

ul. Nowy Swiat 51

LENGYELORSZÁG

MACZELKA Tibor

2700 Cegléd

Géza u. 1.

MÁKOS József

2700 Cegléd

Béla u. 1.

Dr. MOLNÁR Imre

6721 Szeged

Háló u. 3.

MOTTL Román Pál

Oradea

Akademiei Nr. 4

ROMÁNIA

MSZT FORUM Ifjúsági

Klubja

2700 Cegléd

Művelődési Központ

NAGY Árpád Dániel

1450 Budapest 9. Pf. 28.

NAGY Dezső

4032 Debrecen

Tanácsköztársaság utja 62

NAGY István

3300 Eger

Breznay u. 15

NAGY József

3250 Pétervására

Vörös Hadsereg u. 57

NAGY László Lázárné

2700 Cegléd

Kölcsey tér A/III. 14.

NOVAČEK, Dagmar

Kranj

Cesta Kokrskega odreda 7

JUGOSZLÁVIA

OSVÁTH Sándor

4150 Püspökladány

Munkácsy u. 1.

Dr. PALLAY László

7632 Pécs

Erika u. 3.

PALÁSTHY Lajos

1026 Budapest

Szilágyi E. fasor 113.

PITTMANNÉ MIKÓ Ildikó

9700 Szombathely

Köztársaság tér 13.

A KÉPCSARNOK a Magyar Képzőművészek Szövetsége közreműködésével a műkereskedelemben forgalmazott többszörösített grafikák művészi színvonalának emelése érdekében

1974. szeptember 26 — október 5.

között élenjáró művészeink alkotásainak bemutatására

ORSZÁGOS GRAFIKAI HETET

rendez.

A bemutatók ünnepélyes megnyitására Budapesten, a Csontváry teremben, szeptember 26-án délután 5 órakor kerül sor.

Azonos anyaggal ugyanaznap nyílnak meg a bemutatók a KÉPCSARNOK vidéki termeiben:

Békéscsaba	Nyíregyháza
Debrecen	Salgótarján
Eger	Szeged
Győr	Szekszárd
Miskolc	Szolnok
Kaposvár	Szombathely
Nagykanizsa	Zalaegerszeg